Vlaams Parlement

vergadering **C107 – WEL8**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid

van 21 januari 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van de problematiek van zelfdoding bij allochtonen
- 755 (2013-2014) 3

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in jeugdinstellingen
- 662 (2013-2014)
Interpellatie van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lange wachttijden in de bijzondere jeugdzorg
- 55 (2013-2014) 10

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Nederlandstalige opvang voor drugsgebruikers in Brussel
- 732 (2013-2014) 28

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hulpmiddelenbeleid
- 748 (2013-2014) 30

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toekomst van het Protocol van Moed
- 754 (2013-2014) 38

■

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van de problematiek van zelfdoding bij allochtonen
- 755 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, collega's, vorige week werd een studie over de levensverwachting in Vlaanderen bekendgemaakt. Er is goed nieuws, want er sterven minder mensen aan hart- en vaatziekten. Maar er is ook slecht nieuws, want er zijn meer zelfdodingen. Vlaanderen kampt met hoge zelfdodingscijfers. De meest recente cijfers wijzen uit dat in 2011 1152 mensen door zelfdoding zijn overleden. Dat zijn er 86 meer dan in 2010. De Vlaamse Regering is zich terdege van deze problematiek bewust, en doet grote inspanningen om die aan te pakken. Zo werd onder meer een Vlaams Actieplan Suïcidepreventie 2012-2020 uitgewerkt. In dat actieplan worden de 'allochtonen' expliciet als doelgroep naar voren geschoven, en dat is de aanleiding van mijn vraag.

De omvang en context van de suïcideproblematiek bij allochtonen is evenwel onduidelijk. Grondig onderzoek ontbreekt. Er kan worden aangenomen dat allochtonen relatief gesproken meer dan autochtonen te kampen hebben met factoren als kansarmoede en sociale uitsluiting. Dat zijn factoren waarvan onderzoek door onder meer professor Marc Hooghe heeft uitgewezen dat ze de kans op zelfdoding vergroten. Allochtonen zouden dus vatbaarder zijn voor suïcide, maar een wetenschappelijk bewijs bestaat daarvan vooralsnog niet.

Toch lijkt er – voor zover ik kan inschatten – sprake van een groeiend probleem. Alleen al in de Turkse gemeenschap in Gent – en daar heb ik toch een zicht op – hebben zich sinds deze zomer minstens vijf zelfdodingen voorgedaan. Ook elders in Vlaanderen hoor je gelijkaardige verhalen. Omgaan met en remediëren aan de problematiek van zelfdoding bij allochtonen vergt mijns inziens specifieke kennis en vaardigheden van hulpverleners. Een grondige kennis van de cultuur en bij voorkeur ook van de taal van de betrokken gemeenschappen is onontbeerlijk.

Minister, hebt u zicht op de omvang van de zelfmoordproblematiek bij allochtonen in Vlaanderen, in het bijzonder bij de Turkse en de Marokkaanse gemeenschappen? Hoe verhoudt die zich ten opzichte van de algemene problematiek in Vlaanderen? Bent u bereid om grondiger onderzoek te laten uitvoeren over de problematiek van suïcide bij allochtonen in Vlaanderen? Dat ontbreekt vandaag. In welke mate beschikken de hulpverleners, onder meer bij de Zelfmoordlijn, over de kennis en de vaardigheden om met deze doelgroep om te gaan? Kunnen bijkomende inspanningen worden geleverd, hetzij door hulpverleners bij te scholen, hetzij door mensen uit die gemeenschappen tot hulpverleners op te leiden? Bent u bereid om een gerichte sensibiliseringcampagne in specifieke media in Vlaanderen op te zetten om deze problematiek en de hulpverlening onder de aandacht van deze doelgroepen te brengen? Welke andere maatregelen zult u ter zake nog nemen?

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Voorzitter, minister, collega's, de allochtonen zijn een doelgroep, maar spijtig genoeg zijn er in dezen vele doelgroepen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan jongeren. Onlangs nog konden we in de pers lezen dat nogal wat mensen een zelfmoordpoging ondernemen zonder eerst hulp te zoeken. Vlamingen nemen wel medicatie, maar zij zetten nog te weinig de stap naar psychologen en psychiaters. Ik dring daarom aan op nog meer sensibilisering en het aanreiken van informatie, zoals de bekendmaking van de beschikbare hulplijnen. Ze zijn er natuurlijk wel, maar ze zijn te weinig bekend.

Mevrouw Vera Jans: Minister, u hebt de sterftecijfers van Vlaanderen bekendgemaakt. Die cijfers gaan tot en met 2011, en gaan dus vooraf aan ons tweede Actieplan Suïcidepreventie,

dat we in de commissie hebben besproken. Uit de hoorzittingen en de uiteenzettingen van de collega's bleek dat we erin geloofden en hoopten dat het zoden aan de dijk zou zetten. Uit die cijfers bleek toch wel dat het probleem hardnekkig is in Vlaanderen.

We werken structureel aan dit probleem sinds 2006. We hebben de gezondheidsdoelstelling geactualiseerd, en we hebben heel duidelijke doelstellingen om tegen 2020 het aantal suïcides in Vlaanderen met 20 procent te verminderen.

Ook het tweede actieplan is ondertussen een jaar in uitvoering. Het omvat een combinatie van de voortzetting van eerdere succesvolle acties uit het eerste actieplan, maar ook heel wat nieuwe initiatieven. Minister, op 13 november kondigde u aan dat het Centrum ter Preventie van Zelfdoding en Tele-Onthaal aan een apart verkort noodnummer voor de Zelfmoordlijn werkte, en er zou ook een digitaal platform aan worden gekoppeld. Op alle fronten wordt geïnvesteerd om deze strijd verder aan te gaan.

Minister, wat is de stand van zaken van de uitvoering van het tweede Actieplan Suïcidepreventie? Welke nieuwe acties zullen er opstarten in 2014? Acht u het nodig, naar aanleiding van de bekendmaking van de cijfers of van de vraag om uitleg van de heer Yüksel, een aantal acties bij te sturen of uit te breiden om meer op doelgroepen in te zetten dan nu het geval is? Wat is de stand van zaken van het operationaliseren van het algemeen telefoonnummer 1813?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, het is een oud zeer, de cijfers over zelfdoding in Vlaanderen. Jaar na jaar stellen we vast dat Vlaanderen kampt met hoge zelfdodingscijfers. In het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie wordt aandacht besteed aan verschillende doelgroepen. Er worden concrete vragen gesteld. We kennen de problematiek van de verschillende doelgroepen, dat is hier al herhaaldelijk aan bod gekomen naar aanleiding van de bespreking van het actieplan en verschillende maatregelen die voortvloeien uit het actieplan. Ik heb er geen probleem mee dat doelgroepen bijzondere aandacht krijgen, maar ik pleit ervoor dat alle doelgroepen op dezelfde manier worden behandeld en dezelfde aandacht krijgen. Het mag niet dat een doelgroep bijzondere aandacht krijgt en de andere niet. Minister, het is belangrijk dat u beklemtoont dat alle doelgroepen op dezelfde manier aandacht moeten krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Vorig jaar zijn er naar aanleiding van de problematiek in Limburg extra middelen uitgetrokken voor de centra algemeen welzijnswerk (CAW's). Het zou nuttig zijn om te evalueren of dat enig nut heeft opgeleverd. Ik heb vorig jaar al gevraagd waarom dat alleen in Limburg was en niet in de andere provincies. Daarop hebt u mij geantwoord, minister. Brengt dit nu wel of geen baat bij?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Ik had hierover ook al een vraag ingediend, maar die is afgewezen omdat er al een vraag om uitleg was van de heer Yüksel. Daarom sluit ik hier graag bij aan. De cijfers zijn in de kranten verschenen. Zelfdodingen hebben dikwijls te maken met de economische crisis. Elke stijging van de werkloosheid met 1 procent betekent een stijging van het aantal zelfdodingen van 0,8 procent.

In het Vlaams Actieplan voor Suïcidepreventie zijn er geen contacten met de VDAB, met outsourcingbedrijven, met vakbonden, met de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen. Een op de drie mensen die hun job verloren, denkt ernstig aan zelfmoord. Werden die organisaties benaderd met dit actieplan? Zo ja, op welke manier? Zo neen, overweegt u stappen naar die organisaties?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik wil eerst iets zeggen over de cijfers in het algemeen.

De sterftecijfers van 2011 zijn bekendgemaakt. Uit die cijfers blijkt duidelijk dat er ten opzichte van 2010 een stijging is van het aantal zelfdodingen bij 45-plussers en bij vrouwen in alle leeftijdscategorieën, behalve bij de allerjongsten. Als men de experts vraagt om een mogelijke verklaring, dan wordt – zoals mevrouw De Vits ook aangeeft – verwezen naar de economische situatie en naar het wetenschappelijk inzicht dat een verslechtering van de economische situatie leidt tot een verhoging van het aantal zelfdodingen. In een aantal landen is een evolutie merkbaar die ongeveer in dezelfde richting gaat. Langs de andere kant is het niet zo evident om uit één cijfer een trend af te leiden. Experts zeggen dat er minstens gedurende drie jaar een evolutie moet zijn. Het feit dat de cijfers bij ons al zeer hoog zijn, maakt dat de stijging uiteraard erg verontrustend is.

We hebben een aantal experts gevraagd om mogelijke verklaringen en de vraag gesteld naar de noodzaak om het tweede actieplan – dat in 2011 nog niet echt geïmplementeerd was – te wijzigen en of de analyse van de cijfers om een koerswijziging vraagt. Dat is zeker niet het geval, integendeel. Er wordt erg gepleit om het actieplan onverkort uit te voeren. Voor zover wij het kunnen inschatten, is het op internationaal niveau een van de weinige dat gebaseerd is op een gezondheidseconomische evaluatie van het vorige actieplan. Er is geen enkele aanwijzing om te denken dat het cijfer een wijziging van onze strategie zou moeten betekenen.

We hebben ook gemerkt dat er nogal wat cijfers circuleren. Er zijn cijfers uit de federale politionele statistieken. Naar aanleiding van de bekendmaking van onze cijfers zijn er ook in het zuiden van het land vragen gesteld aan de bevoegde minister. Die heeft een cijfer voor 2012 gegeven, wat ons verbaasde omdat wij aan de Franse Gemeenschap cijfers van 2011 hadden gevraagd en men ons had gezegd dat er geen cijfers beschikbaar waren. We gaan onderzoeken waar die cijfers allemaal vandaan komen. Bij de politionele cijfers hebben we al gemerkt dat de politie processen-verbaal registreert en ook de pogingen opneemt, waardoor het cijfer enorm afwijkt van het Vlaamse cijfer. We proberen er meer uniformiteit in te krijgen. Ook op internationaal en Europees niveau is het niet eenvoudig om de cijfers met elkaar te vergelijken omdat er tussen de verschillende landen verschillen zijn in de manier waarop geregistreerd wordt. In die zin moet een internationale vergelijking omzichtig worden benaderd.

In de internationale literatuur vinden we niet steeds een duidelijke evidentie voor een hoger risico op zelfdoding bij etnische minderheden. Culturele verschillen met betrekking tot het risico op zelfdoding worden wel overal ter wereld teruggevonden. Etniciteit wordt in de Vlaamse sterftecijfers echter niet bijgehouden. We hebben wel gegevens over de nationaliteit van de overledenen. Wanneer we abstractie maken van het onderscheid tussen 'allochtoon' en 'nationaliteit' kunnen we wel iets zeggen over het aandeel van niet-Belgen in de sterftecijfers. Dit helpt ons echter nauwelijks verder in het begrijpen van een eventueel verhoogd risico op zelfdoding.

Wat betreft het totaal aantal overlijdens in 2011, blijkt dat slechts 0,1 procent van de overledenen de Turkse nationaliteit had, en 0,2 procent de Marokkaanse. 2 procent van alle overlijdens in 2011 – het gaat dan om 1152 overlijdens van 57.332 overlijdens in totaal – hebben zelfdoding als oorzaak, dus 2 procent van de 50 Turkse en 70 Marokkaanse overledenen, stierven door zelfdoding. In Brussel werd etniciteit bij sterfte wel gerapporteerd voor de periode 1998-2000. De oorsprong van de mensen die overleden zijn, werd geklasseerd als Belgisch of niet-Belgisch. We stellen hieruit vast dat het zelfdodingscijfer bij Belgische mannen en vrouwen hoger ligt dan bij niet-Belgische mannen en vrouwen. Naast Belgische mannen ligt het zelfdodingcijfer bij Europese en Sub-Saharaanse Afrikaanse mannen het hoogst. Hoewel zelfdoding een van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdig overlijden is in Brussel, draagt dit echter niet bij tot de oversterfte die in de armere gemeenten wordt waargenomen. Integendeel, we zien zelfs een significant lagere mortaliteit door

zelfdoding voor mannen in de arme gemeenten. Het is dus helemaal niet eenvoudig om er een eenduidig beeld uit af te leiden.

Uit de statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in Nederland blijkt al jaren dat niet-westerse allochtonen minder sterven door zelfdoding dan autochtonen. De sterfte onder niet-westerse allochtonen schommelt in de periode 2010-2012 rond de 7 op 100.000, terwijl dit voor autochtonen in Nederland rond de 10 op 100.000 inwoners ligt.

Op basis van de hier gevonden gegevens is er niet direct aanleiding om apart onderzoek te doen naar sterfte door zelfdoding bij allochtonen. Dat is ook moeilijk, zoals hierboven aangehaald, omdat het vermelden van etniciteit op het sterftecertificaat niet zonder controverse is.

Wat wel blijkt uit verschillende studies, is dat de allochtone populatie een relatief grote kwetsbaarheid kent voor geestelijke gezondheidsproblemen. De mentale gezondheid van niet-westerse allochtonen is slechter dan die van de Europese allochtonen. Meer dan 30 procent van de Turkse en 25 procent van de Marokkaanse populatie kampt met geestelijke gezondheidsproblemen. Turken en Marokkanen zijn ook meer onderhevig aan ernstige depressieve en somatische klachten en ernstige angstklachten. De Turkse en Marokkaanse vrouwen vormen een grote risicogroep, met meer neiging tot depressie en angstklachten. Turkse vrouwen hebben driemaal zoveel last van depressieve stoornissen als Belgische vrouwen.

Er zijn verschillende verklaringen voor deze vaststellingen in verband met hun geestelijke gezondheid. Het kan gaan om integratieproblemen, het deels veranderen of adopteren van de culturele achtergrond, ‘acculuration’, discriminatie, racisme en ook sociale exclusie op verschillende domeinen kan mogelijk aan de basis liggen van deze problemen. Een lage vormingsgraad, een laag cijfer van tewerkstelling en een laag inkomen spelen eveneens een zeer grote rol. Hoewel de mentale gezondheid van de Turkse en Marokkaanse gemeenschap duidelijk slechter is dan die van de autochtonen, plegen zij veel minder zelfmoord en worden ze minder geconfronteerd met zelfdoding. Cultuur en religie spelen een grote rol bij depressie en zelfdoding. Een permissieve houding tegenover zelfdoding kan drempelverlagend werken. Andersom betekent een culturele drempelverhoging bij allochtonen uiteraard niet dat we niets zouden moeten doen, alleen is het inzetten vanuit het perspectief zelfdoding niet altijd het meest relevante. Wij denken niet dat we specifiek voor dat issue die groep als dusdanig moeten aanspreken, maar wel in de bredere problematiek van de geestelijke gezondheid.

De hulpverleners van de zelfmoordlijn worden op dit moment niet specifiek opgeleid om met deze doelgroep om te gaan. Ze hebben uiteraard wel een grondige kennis van het suïcidaal proces en van de risico- en beschermende factoren rond zelfdoding en zijn uitgebreid getraind in het voeren van crisisgesprekken rond zelfdoding.

Het is pas sinds 1 januari 2013 dat de beantwoorders van de Zelfmoordlijn registeren of de oproeper tot een etnisch-culturele minderheid behoort. Uit een eerste beperkte analyse van de registratiegegevens van de eerste helft van 2013 blijkt dat slechts bij een zeer klein aantal oproepen de oproeper als behorend tot een etnisch-culturele minderheid werd geregistreerd. Hierbij dient uiteraard wel rekening te worden gehouden met het feit dat dit niet standaard bevraagd wordt en dat, indien dit niet wordt aangehaald door de oproeper, hier ook geen registratie van kan worden gemaakt. Het is onduidelijk of allochtonen de Zelfmoordlijn niet kennen dan wel of ze niet geneigd zijn een beroep te doen op deze vorm van hulpverlening.

Recent werd het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ) gecontacteerd door de Unie van Turkse Moskeeën uit Gent. Er is bezorgdheid gerezen over het stijgend aantal zelfdodingen binnen de gemeenschap. Ik neem aan dat u daar ook naar verwijst. We kennen het precieze cijfer niet, maar binnen de Turkse gemeenschap heeft men een zevental zelfdodingen en een aantal pogingen tot zelfdoding ervaren.

Een eerste verkennend gesprek in dit verband vond plaats op 14 januari laatstleden. Het CPZ zal samen met deze vereniging een traject uitstippelen. Het is hierbij belangrijk de eigenheid en de noden van de doelgroep af te stemmen op de mogelijkheden voor de preventie van zelfdoding. Uiteraard is het belangrijk dat ook de allochtonen de weg vinden naar de hulp die in Vlaanderen bestaat rond de preventie van zelfdoding, waarbij de Zelfmoordlijn 1813 als de meest laagdrempelige geldt. Het lijkt ons echter belangrijk niet alleen in te zetten op de bekendmaking van de Zelfmoordlijn 1813, maar ook – en misschien zelfs in eerste instantie – om sleutelfiguren binnen deze organisaties te informeren en te sensibiliseren rond dit thema, en dan samen met hen een traject uit te werken om aan preventie te doen binnen deze doelgroep.

Het CPZ kan zich hierin laten bijstaan door de suïcidepreventiewerking van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), door de medewerkers van de cgg's die zich inzetten voor cultuursensitieve zorg en door het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP). Het CPZ neemt het in ieder geval op zich om verantwoordelijken van de verschillende moskeeën te informeren en te vormen rond suïcidaliteit, het herkennen van signalen hiervan en hoe ze hier het best op kunnen reageren

Dit jaar werken we samen met de Vlaamse partnerorganisatie VLESP een communicatieplan uit voor de preventie van zelfdoding. Een vanzelfsprekend aandachtspunt hierin is de doelgerichte communicatie en het betrekken van de media die vanuit de allochtone gemeenschap worden georganiseerd of hen als doelgroep hebben.

In de welzijnssector en de sector van de geestelijke gezondheidszorg werd een specifieke kennis over en ervaring met allochtone doelgroepen ontwikkeld, maar het stigma rond geestelijke gezondheidsproblemen is er nog moeilijker bespreekbaar dan bij de Vlaamse bevolking. Behalve het specialiseren is dus ook informeren en sensibiliseren een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast staat de bestaande suïcidepreventiewerking, net zoals in het voorbeeld van het CPZ, ter beschikking van het individu, de hulpverlener en belangenvereniging. Ik nodig de organisaties die nood hebben aan informatie, zorg of begeleiding in het organiseren van zorg, uit om hun noden kenbaar te maken. We hebben ondertussen stabiel en goedwerkende ondersteuningsstructuren om hen daarin te helpen.

Het nummer 1813 is ondertussen inderdaad operationeel. De unieke portaalsite www.zelfmoord1813.be is een samenwerking van CPZ en Tele-Onthaal. Die is op dit ogenblik volledig operationeel. Wij vullen die portaalsite momenteel verder aan. Het is de bedoeling dat je niet alleen op die unieke portaalsite terechtkomt, maar dat je van daaruit op het net een geïndividualiseerd hulpverleningstraject kunt organiseren of afspraken kunt maken voor een contact 'face à face'. Die opbouw is volop bezig. We kunnen dat nu doen omdat we ondertussen inderdaad een partnerorganisatie hebben. Dat contract werd gesloten na een oproep van de Vlaamse overheid. Nu hebben we wat de ondersteuning van ons actieplan betreft een stabiele en structurele wetenschappelijk onderbouwde partnerorganisatie.

Sinds we die samenwerking tussen CPZ en Tele-Onthaal hebben bekendgemaakt en het nummer 1813 werd gelanceerd, hebben we 25 procent meer oproepen gekregen naar de Zelfmoordlijn in vergelijking met dezelfde periode van 2012. Er werden ook 37 procent meer oproepen beantwoord door de vrijwilligers van beide organisaties voor dezelfde periode. Ook het effect op de capaciteit is positief: inmiddels zijn er 84 vrijwilligers die de Zelfmoordlijn 16 uur per maand bestaffen. Voorts heeft het CPZ in september 2013 105 vrijwilligers van Tele-Onthaal opgeleid. Zij werken elke week 2 tot 4 uur voor de Zelfmoordlijn. Beide organisaties blijven voortdurend op zoek gaan naar nieuwe vrijwilligers.

Er werd gevraagd wat de volgende periode op touw wordt gezet. Een van de voornaamste zaken heeft te maken met een aanbeveling uit het actieplan: het formuleren van multidisciplinaire richtlijnen. Het is duidelijk dat er milieus zijn waarvoor we extra aandacht moeten opbrengen. Voor hen is het nodig een aantal richtlijnen inzake preventie van

zelfdoding uit te werken. Dat is erg urgent. Het gaat om richtlijnen voor verschillende maatschappelijke sectoren. Daarin wordt aangegeven wat zij kunnen ondernemen op het vlak van preventie.

Wat de vragen van mevrouw De Vits en mevrouw Dillen betreft, is het duidelijk dat een succesvol preventiebeleid vereist dat we het vakgebied of de beleidsdomeinen van de minister van Welzijn overstijgen in wat we in ons jargon het facettenbeleid noemen. Het is juist dat daarbij veel actoren en sectoren zijn betrokken. Wat het economische betreft, zijn dat bijvoorbeeld de VDAB, maar ook de sociale partners en de externe bedrijfskundige diensten. Gelukkig zet federaal minister De Coninck in op het bestrijden van depressies en burn-out door de preventiediensten. Dat is belangrijk voor een alomvattende aanpak. Alle actoren en sectoren moeten dus worden geïnformeerd en gesensibiliseerd inzake het erkennen en herkennen van signalen, en hoe men daarmee omgaat.

De Vlaamse Regering is van plan om samen met de partnerorganisatie die de expertise opbouwt alle organisaties die een bijdrage kunnen leveren aan het uitvoeren en implementeren van het actieplan samen te brengen en hen inhoudelijk te ondersteunen. Het facettenbeleid is een belangrijke randvoorwaarde voor het actieplan. Zoals het vaak gaat wanneer het over gezondheid gaat: health is in all policies. En hier geldt dat wellicht nog meer dan elders.

Mevrouw Dillen, u moet zich niet al te ongerust maken over deze of gene doelgroep. De heer Gysbrechts zei het ook al: in dat actieplan zitten diverse doelgroepen. Uiteraard worden al die doelgroepen voldoende ondersteund. De vorming van sleutelfiguren is daarbij een van de efficiëntste strategieën gebleken. Hoe kan men signalen van suïcidaal gedrag herkennen en daarop gepast reageren? De multidisciplinaire richtlijnen zullen zich richten op verschillende sectoren en beroepsgroepen. Vandaag wordt massaal ingezet op de vorming van mensen uit het onderwijs, van huisartsen, van ouderenbegeleiders, van mensen uit de justitiële sector, van medewerkers van de cgg's en van de sociale organisaties. Er zijn steeds meer bedrijven die een aangepaste vorming vragen. Het CPZ maakt daar werk van. In scholen zijn er preventiecoaches actief. Met het kabinet van minister De Coninck is overleg gepleegd. Er worden afspraken gemaakt met de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, want de interne en externe preventiediensten op de werkplaatsen hebben een belangrijke rol te vervullen. Vanuit onze bevoegdheden willen wij heel erg een beroep op hen doen.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik dank u voor het erg gedetailleerde antwoord. Collega's, zelfmoord heeft geen kleur. Het zijn drama's. De aanleiding van mijn vraag zijn niet de gepubliceerde cijfers, want ik had de vraag al klaarliggen.

In de afgelopen weken hebben mensen uit Gent en ook mensen van verenigingen die daarover zelf zijn bevraagd, mij daarover aangesproken. Volgens mijn informatie gaat het over vijf gevallen van zelfdoding en ten minste drie pogingen tot zelfdoding, in een periode van zes maanden. Dat is verontrustend. Als mensen mij als politicus daarover aanspreken, dan moet ik hun zeggen dat ik de kennis niet heb en ook niet de functie heb om in de plaats van een hulpverlener te treden. Vandaar dat ik u vraag om als beleidsmaker op die vragen een gefundeerd antwoord te geven.

Een van de doelgroepen die in het actieplan zijn opgenomen, is de doelgroep waarover we het hebben. Afkomst speelt geen rol – zeker in dit geval niet, maar ook niet in andere gevallen. Bijzondere situaties vereisen een specifieke aanpak, wat verklaart waarom ik hier de nadruk op die doelgroep leg. Maar nogmaals: dat is voor mij een doelgroep als een andere.

Uit uw antwoord heb ik onthouden dat inzake cijferinzameling een opdeling naar etniciteit niet gebeurt. Dat hoeft ook niet, maar cultuur en religie zijn toch belangrijke factoren. In uw antwoord hebt u de nadruk gelegd op de kwetsbaarheid van die doelgroep wanneer het gaat over mentale gezondheid en neigingen tot depressie. Dat is een belangrijk aandachtspunt.

U zegt dat hulpverleners niet vertrouwd zijn met de specificiteit van die doelgroep. Sinds 1 januari 2013 wordt de informatie over de etnisch-culturele minderheden bijgehouden. Ik pleit ervoor om daar nog meer werk van te maken en de hulpverleners goed op te leiden. Mensen die contact opnemen, moeten goed worden geholpen. Dat de Zelfmoordlijn '1813' niet bekend is bij etnisch-culturele minderheden is een probleem. Ik ben blij dat u zegt dat dit wordt erkend en dat een sensibiliseringscampagne wordt uitgewerkt om daaraan te remediëren. Gesprekken leerden me dat veel mensen – en zeker mensen uit die doelgroep – niet afweten van het bestaan van die hulplijn.

Ik blijf nog met één onbeantwoorde vraag zitten: wat kunt u nog ondernemen om de hulpverleners te vormen om adequaat in te spelen op de vragen van mensen uit de etnisch-culturele minderheden?

Mevrouw Vera Jans: Ik heb niet echt een vraag, maar een bedenking. Mevrouw De Vits schetste het verband met de economische crisis.

Minister, naar aanleiding van de sluiting van Ford in Limburg hebt u maatregelen genomen door het opstarten van een soort werkgroep met mensen van het cgg, het CAW en andere organisaties. Die doen zeker heel zinvol werk, maar uit evaluaties blijkt dat ze heel outreachend werken en veel moeite doen, maar relatief weinig mensen bereiken. Dat bewijst dat je dit beleid aanhoudend moet voeren om die mensen te bereiken.

We zetten dat project natuurlijk voort in Limburg omdat het nodig is, maar mensen vertonen nu eenmaal uitstelgedrag en zien niet meteen de realiteit onder ogen of stappen niet meteen naar een hulpverlener. Het was goed te horen dat de cijfers in Limburg wat lager liggen. Wellicht is dat wat te relativeren afhankelijk van welke statistiek men gebruikt. Ik heb in elk geval geleerd dat er zeker een verband is tussen de crisis en die cijfers, maar dat de hulpverlening enorme inspanningen moet doen om die mensen te bereiken. Het is goed dat dit ook gebeurt.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik was vergeten te antwoorden op de vraag over de aanpak in Limburg. Ik kan alleen maar de enorme impact bevestigen van het spectaculaire aantal mensen dat zonder werk viel op zeer korte termijn. In Vlaanderen is er geen plaats waar zich dat op dezelfde manier op zo'n kleine oppervlakte voordoet. Met de welzijnsactoren hebben we uitgezocht wat we kunnen doen om het mentale welbevinden op te nemen.

Mevrouw Jans, er is ondertussen een evaluatie gebeurd. Er is gezocht naar nieuwe methoden en goede afspraken tussen alle actoren, want het gaat natuurlijk niet alleen over de extra middelen daarvoor, maar over artikel 107 over de ambulante teams. Dat is het punt. Je moet ook de VDAB en andere actoren bereiken. Je moet brede voelhoorns hebben. Ze zijn dat nu aan het organiseren. Ik ken de stand van zaken niet, maar het laatste wat ik erover las, was dat er een intens overleg is geweest en dat er met alle actoren afspraken zijn gemaakt.

Mijnheer Yüksel, we moeten pragmatisch te werk gaan. Blijkbaar heeft de unie contact opgenomen met het CPZ. Men heeft de juiste partner aangesproken. Nu zal men nagaan hoe men wat beschikbaar is, kan omzetten in een communicatie die een brede weerklank vindt in de gemeenschappen. Ik zie dat men ook wil proberen om een duidelijker communicatie te organiseren via de verschillende verantwoordelijken van de moskeeën. Dat is de plaats waarin men de vertrouwdheid moet aanpakken.

Ondertussen zullen we een beroep doen op de expertise inzake de echte cultuursensitieve zorg. Die wordt hier nu ook gemobiliseerd en ingeschakeld, precies om ervoor te zorgen dat die communicatie en opleiding zo goed mogelijk kunnen gebeuren. Dat is het beste wat men kan doen in zo'n situatie: proberen kort op de bal te spelen, maar vooral proberen de mensen uit te rusten om met dat soort zaken om te gaan.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, het middenveld moet hier absoluut een rol in kunnen spelen. Daarvoor zijn de nodige contacten gelegd en zullen er nog worden gelegd. We zullen dit uiteraard opvolgen en we hopen zo zelfdodingen te vermijden in de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– Mevrouw Vera Van der Borght, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in jeugdinstellingen
- 662 (2013-2014)

Interpellatie van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lange wachttijden in de bijzondere jeugdzorg
- 55 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, wie zorg of hulp nodig heeft, moet die kunnen krijgen. Dat vinden we allemaal. Dat geldt voor ouderen, zieken, armen en vanzelfsprekend ook voor onze jongeren, zeker zij die te maken hebben met een problematische opvoedingssituatie (POS) of jongeren die, vaak mede daarom, een als misdrijf omschreven feit (MOF) hebben gepleegd.

Uit een studie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC), die een jaar geleden aan bod kwam in de commissie Welzijn, blijkt echter dat jongeren die door een jeugdrechter een maatregel krijgen toegewezen, daarbij niet altijd de meest optimale maatregel krijgen opgelegd, omdat er te weinig plaats is in de instellingen, vooral in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Dat zou het geval zijn in een op de vijf gevallen.

Het onderzoek was vooral toegespitst op jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Wanneer een MOF-problematiek echter samenloopt met een ernstig verstoord thuismilieu of psychiatrische problemen, is het moeilijk om de meest ideale oplossing te bieden. Plaatsing is niet altijd aangewezen, maar ook een terugkeer naar huis is niet evident, zeker als er geen gepaste begeleiding kan worden opgestart.

In plaats van te kunnen kiezen voor de voor de jongere meest aangewezen maatregel, zouden jeugdrechters moeten putten uit de mogelijkheden die nog voorhanden zijn, ook al zijn die minder aangepast aan de specifieke situatie en noden van hun cliënten. Voor erg zware feiten lukt het wel om de jongeren in een instelling te plaatsen, maar voor de complexere zaken wordt er helaas noodgedwongen erg aanbodgestuurd gewerkt. Waar er nog plaats is, daar wordt de jongere naartoe gezonden.

In de kerstperiode was er een reportage in Gazet van Antwerpen over verschillende problematieken uit de bijzondere jeugdzorg, en die illustreerde hetzelfde probleem. Zowel jeugdrechters als jeugdwerkers klagen er de te lange wachtlijsten in de jeugdhulp aan. We weten allemaal dat het grootste aantal jongeren dat in aanraking komt met de jeugdhulp, daar niet terechtkomt naar aanleiding van een als misdrijf omschreven feit, maar vooral vanuit een verontrustende thuissituatie: jongeren die te maken krijgen met verwaarlozing, incest, mishandeling en dergelijke. Ook die jongeren moeten vaak lang wachten op hulp, waardoor de moeilijke situatie waarin ze zich bevinden, meer risico loopt om te escaleren. Op die manier zijn er nadien nog zwaardere maatregelen nodig.

Ook jongeren in crisissituaties, die de hoogste prioriteit zouden moeten krijgen, zouden vaak niet meteen de juiste hulp krijgen, en worden door de specifieke problematiek en de regeling

voor crisishulp vaak maandenlang van de ene naar de andere crisisplaats gestuurd. Bovendien worden jongeren die in de bijzondere jeugdzorg nog niet uitbehandeld zijn, soms al doorgestuurd, omdat er tientallen anderen te wachten staan.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 20 november 2013 blijkt dat het aantal minderjarigen dat wordt geholpen in een cgg tussen 2008 en 2012 niet is toegenomen en dat zelfs het aantal minderjarigen dat een eerste consultatie had in een cgg, daalde. Minister, in 2011 voorzag u in een uitbreiding van de basishulpverleningscapaciteit in de cgg's voor de doelgroep kinderen en jongeren, met een extra personeelsinzet van 15,5 voltijdsequivalent. De uitwerking is er pas eind 2012 gekomen. Hopelijk kunnen we daarvan de gevolgen al zien in de cijfers voor 2013. Ik zal in elk geval opvolgen of de bijkomende inzet en middelen ertoe leiden dat meer kinderen en jongeren kunnen worden geholpen in de cgg's.

Er wordt gepleit voor een uitbreiding van de eerstelijns therapeutische hulpverlening, opdat de tweedelijns en de derdelijns hulpverlening hun wachtlijsten zouden kunnen zien verminderen. Ook het kokerdenken en de verwijzing van dienst naar dienst moet worden verholpen, klinkt het.

Minister, het is vanzelfsprekend dat we in dit kader ook verwijzen naar de motie die het Vlaams Parlement op 7 juli 2011 goedkeurde naar aanleiding van het verslag van de commissie Jeugdzorg. Daar werd onder meer uitdrukkelijk gevraagd om bijzondere aandacht te hebben voor en maatregelen te treffen voor jongeren met zware gedragsproblemen, verslavingsproblemen, psychiatrische en emotionele problemen, voor wie een specifieke, aparte opvang wordt georganiseerd, en waarbij jongeren met een psychiatrische problematiek niet langer in de bijzondere jeugdzorg worden ondergebracht; in te zetten op een efficiënte en verantwoorde toewijzing van plaatsen in het belang van het kind en naar een duidelijke kwaliteitsverbetering te gaan van de doorverwijzing naar de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp; de hulpvraag en gemeenschappelijke analyse ervan als uitgangspunt te nemen en niet de labeling van de hulpvraag; het ambulante hulpaanbod verder uit te bouwen; te voorzien in flexibele trajectbegeleiding, gebaseerd op de hulpvraag en het afdoende hulpantwoord, die gericht is op het garanderen van continuïteit over het hele traject en die de risico's op herval en verzwaring van de problematiek beperkt, en met aandacht voor de laagdrempeligheid van de reglementering en het zo dicht mogelijk bij de hulpvraag van het kind of de jongere brengen van de modules of combinaties van modules en hulpverleners te responsabiliseren in verband met de inzet van de middelen; door te voorzien in ondersteuning (bijvoorbeeld onderling door ervaren consulenten ten aanzien van nieuwe consulenten), intervisie, supervisie en bijscholing bij consulenten, opvoeders en hulpverleners, teneinde de complexiteit van problemen aan te kunnen; door, vertrekkende van de hulpvraag van het kind of de jongere, te zorgen voor een versoepeling van de mogelijke combinaties van zorg zonder al te veel administratieve en regelgevende belemmeringen. We hebben toen toch wel heel belangrijke elementen in die motie naar voren geschoven, alleen op het vlak van welzijn en jeugdhulpverlening, want er kwamen diverse beleidsdomeinen aan bod.

Minister, welke opvolging werd er sedert de goedkeuring van de motie als afsluiting van de Commissie Jeugdzorg gegeven aan de voornoemde bepalingen? Hebt u specifieke maatregelen genomen naar aanleiding van de studie van het NICC met betrekking tot de plaatsing van jongeren? In welke segmenten van de jeugdzorg situeren zich de voornaamste tekorten? Welke eventuele uitbreidingen worden gepland? Zijn er specifieke maatregelen met betrekking tot crisisjeugdhulpverlening? In welke mate worden de mechanismen van integrale jeugdhulp opengesteld voor MOF-situaties? Hoe verhoudt de jeugdrechter zich ten aanzien van het team jeugdhulpregie van de toegangspoort? Werd de uitbreiding van de personeelsinzet van de cgg's, gepland voor de basishulpverlening voor kinderen en jongeren, gerealiseerd? Wat zijn de resultaten hiervan? Ik heb begrepen dat die intussen gerealiseerd is.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, minister, collega's, de vraag van mevrouw Schryvers en mijn interpellatie zijn ingediend tijdens het kerstreces naar aanleiding van een aantal gebeurtenissen en informatie die wij kregen.

We weten allemaal dat de lange wachttijden in deze sector niet van gisteren zijn, maar al jaren bestaan. Ik begrijp ook wel dat men het probleem niet van vandaag op morgen kan oplossen. De voorbije periode zijn er ook een aantal initiatieven genomen om het probleem in de toekomst op te lossen, maar de informatie die ons nu bereikt, is opnieuw alarmerend. Ik zou dus graag een aantal dingen van u vernemen, zodat er wat meer klaarheid komt.

Wachttijden voor instellingen of thuisbegeleiding kunnen oplopen tot 2 jaar. Zelfs op een bed in een oriëntatiecentrum, dat specifiek dient om kinderen in nood op te vangen, was het in 2012 gemiddeld 76 dagen wachten. Maar ook kinderen in crisissituaties krijgen niet meer meteen de juiste hulp en worden dan ook 2 of 3 maanden van tehuis naar tehuis gestuurd in afwachting van een geschikte plek. De reeks 'Kinderen van de rekening' brengt dan ook ontluisterende verhalen van schrijnende situaties in de bijzondere jeugdzorg. Het was ook een noodkreet van de jeugdrechters.

Er was het verhaal van een onhandelbaar 15-jarig meisje. Ze krijgt hulp en begeleiding, tot die wordt stopgezet en ze naar huis wordt teruggebracht met de uitdrukkelijke mededeling dat intensieve thuisbegeleiding absoluut noodzakelijk is. De situatie escaleert en het loopt uit de hand.

Als men nagaat hoeveel dossiers er positief worden afgesloten na het stopzetten van hulp en begeleiding, komt men toch tot een aantal pertinente vragen. Door de wachtlijsten lopen problemen totaal uit de hand en zijn er uiteindelijk veel zwaardere maatregelen nodig. We willen toch allemaal onherstelbare drama's in gezinnen vermijden.

Er is nu het decreet Integrale Jeugdhulp, dat in werking zal treden en al in een proefproject wordt uitgetest. Minister, een kind in crisis plaatsen kan maar voor zeven dagen. Sommige jongeren worden om die reden dan ook twee of drie maanden lang van crisisplaats naar crisisplaats gestuurd. Daarom vroegen we in de motie van aanbeveling om de crisisplaatsen te evalueren. Is dit reeds gebeurd? Zo ja, welke conclusies zijn er getrokken?

In de zaak van het onhandelbaar meisje werd intensieve thuisbegeleiding voorgesteld, maar het kon tot anderhalf jaar duren voor de thuisbegeleiding kon opstarten. Nochtans is er in de motie van aanbeveling een duidelijke vraag naar uitbreiding van het aanbod aan thuisbegeleiding. Op welke termijn zal die uitbreiding er dan ook komen?

Ook zijn er grote capaciteitsproblemen in de halfopen en gesloten instellingen voor meisjes, zoals blijkt uit de verhalenreeks. De halfopen instelling van Beernem zit al meer dan twee jaar vol en sommige meisjes staan al jaren op de wachtlijst.

Minister, hoe denkt u dit capaciteitsprobleem op korte termijn op te lossen? Wanneer zal de nieuwe campus Wingene voor veertig jongens opengaan en is er in een budget voorzien voor de aanwerving van personeel zodat de campus volwaardig kan opstarten? Wanneer zal de nieuwe campus van veertig plaatsen voor meisjes gebouwd worden? Wat gaat en kunt u de komende maanden nog doen om onder andere de wachtlijsten in de bijzondere jeugdzorg drastisch te verminderen? Wat dienen volgens u de beleidsprioriteiten inzake bijzondere jeugdzorg te zijn voor de volgende Vlaamse Regering?

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Voorzitter, minister, collega's, ik stel vast dat twee leden van de meerderheid de minister toch wel de wacht aanzeggen op het vlak van de bijzondere jeugdzorg. De collega's stellen dus samen met heel Vlaanderen vast dat ook de wachtlijsten in de bijzondere jeugdzorg blijven bestaan en dat ze aanleiding geven tot drama's en de toekomst van kinderen hypothekeren. Zeker het verschuiven van jongeren van de ene naar de andere opvangvorm, is fnuikend voor het toch al lage zelfbeeld van veel van deze jongeren en voor hun capaciteit om zich te hechten. Vragen die hierover in het verleden werden gesteld,

werden steevast beantwoord met de komst van het decreet Integrale Jeugdhulp. Nochtans was het duidelijk dat met dit decreet geen oplossing zou worden geboden voor de capaciteitsproblemen. Zoals gezegd, is het verplaatsen van jongeren van de ene voorziening naar de andere dramatisch.

Daarom wil ik me heel graag aansluiten bij de vragen van de collega's. Voor personen met een handicap hebben we een duidelijk zicht op de wachtlijsten. Voor bijzondere jeugdzorg hebben we dat duidelijk zicht helemaal niet. Minister, wat is uw reactie op het verwijt van jeugdrechters over het schrijnend tekort aan plaatsen? Dat jongeren niet de plaats krijgen die ze nodig hebben, is een oud zeer. Minister, hoe denkt u dit te remediëren als u geen wachtlijsten aanlegt en dus niet effectief weet wat de noden zijn? Is er al in kaart gebracht wat de omvang is van het schuiven van kinderen tussen opvangvormen en nu ook tussen crisisopvangplaatsen? Zo ja, wat is die? Zo neen, waarop wachten we dan nog? Het is een beetje eigenaardig en misschien ook een beetje stuitend dat mevrouw Schryvers vraagt hoe het staat met de aanbevelingen over flexibele trajectbegeleiding, terwijl die – zoals we weten – een eersteklasbegrafenis heeft gekregen met het decreet Integrale Jeugdzorg.

Met deze vraag en de verhalen die geciteerd worden, wordt het nog maar eens duidelijk dat die trajectbegeleiding absoluut noodzakelijk is en dat het niet een trajectbegeleiding is die wordt toevertrouwd aan iedereen en dus – zoals meermaals gezegd – aan niemand.

Minister, kunt u, nu we weer worden geconfronteerd met zeer pijnlijke situaties, hierop terugkomen?

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, collega's, ik wil mij graag aansluiten bij de vragen van de collega's, ook uit de meerderheid. Ik wil mij ook en vooral aansluiten bij de vragen van mevrouw Schryvers. Zij vraagt wat de reële situatie is op het terrein. Er verschijnen regelmatig reportages in de krant om aan de alarmbel te trekken dat het zo niet verder kan en dat het toch heel erg is. Het zou echter enorm interessant zijn om te weten wat nu precies de vraag op het terrein is en waar er nood aan is.

Lang, lang geleden, bij de start van de integrale jeugdhulpverlening, was een van de bedoelingen een duidelijk zicht te krijgen op welke vragen er leven op het terrein. We zijn nu veertien jaar later en er is nog altijd geen duidelijk zicht op welke vragen er leven. Er wordt nog altijd een aanbodgestuurd beleid gevoerd. Een van de meest treffende voorbeelden daarbij is het feit dat dit parlement heeft beslist om een nieuw decreet pleegzorg goed te keuren, dat er nu beleidsmatig uitdrukkelijk wordt ingezet op pleegzorg – men roept het terrein op om veel meer in te zetten op pleegzorg –, maar dat er op het terrein onvoldoende aanbod is van pleeggezinnen.

Het is altijd weer hetzelfde: men creëert een fictieve realiteit die men niet kan volgen op het terrein. De heer Gysbrechts heeft verwezen naar de integrale jeugdhulpverlening. Ondertussen is het voorstartproject – of hoe moet je het noemen? – in Oost-Vlaanderen al een tijdje bezig. Ik hoor vanop het terrein niet altijd even positieve geluiden. Integendeel, men zegt mij dat er veel meer dossiers via het parket lopen – wat wij altijd hadden voorspeld. Waarom? Omdat de hulpverleners – de eerste lijn die niet versterkt is om het werk te doen – opzien tegen de administratieve rompslomp van allerlei instrumenten die ze moeten gebruiken om de zorgzwaarte in te schatten. Zo moeten ze het tijdrovende A1-formulier opvolgen, om dan te zien dat ze totaal geen zicht meer hebben op wat er met dat A1-formulier gebeurt. Nu al blijkt dus dat er veel meer mensen rechtstreeks via het parket gaan en niet via de vrijwillige hulpverlening.

De alarmkreet die we in de Gazet van Antwerpen tijdens het kerstreces mochten lezen, is een alarmkreet vanuit dat parket. De situatie dreigt daar alleen maar erger te worden.

In Brussel is men met een totaal andere realiteit bezig dan de realiteit die er op het terrein bestaat. Dat blijkt ook uit een ander voorbeeld. Aan iedereen die hulp komt vragen, worden er nu brochures uitgedeeld over de nieuwe situatie die in heel Vlaanderen zal ingaan op 1 maart. In die brochure staat bijvoorbeeld, op bladzijde 10: "Wilt u een voorziening dichter bij huis? Dat kan. Praat erover met uw jeugdhulpregisseur." Hoe realistisch is dit? Vooraleer je in een voorziening terechtkunt, moet je vaak één of twee jaar wachten. Als je die mensen dan een brochure meegeeft, waarin staat dat ze met hun jeugdhulpregisseur moeten spreken indien ze, als ze ooit een voorziening vinden, daar niet tevreden zijn, dan maak je de mensen toch blaasjes wijs?

Kortom, minister, ik heb de indruk dat de afstand tussen Brussel en het terrein onwaarschijnlijk groot is geworden en alsmaar groter wordt.

Mijn vraag sluit aan bij die van de collega's: hoe denkt u dat op te lossen?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, ik wil aansluiten bij de vraag om uitleg van mevrouw Schryvers en de interpellatie van mevrouw De Wachter.

Ik hoor iedereen hier zeggen dat ze zich 'graag' aansluiten. Ik sluit mij echter niet 'graag' aan bij deze problematiek. Collega's, ik zetel al lang in dit parlement en mevrouw Vogels nog veel langer. Wij worden al bijna heel onze carrière geconfronteerd met deze problematiek, die niet opgelost geraakt, maar integendeel steeds erger wordt.

De problematiek die vandaag door de beide collega's van de meerderheid wordt aangesneden, is inderdaad niet nieuw. Mevrouw Schryvers, u hebt verwezen naar de studie van het NICC. Er werd ook terecht verwezen naar de motie die het unanieme besluit was van de werkzaamheden van de Commissie Jeugdzorg. Minister, wij hadden toen allemaal de intentie stappen te ondernemen en te werken aan een oplossing van de problematiek.

En inderdaad, tijdens het kerstreces werden we opnieuw wakker geschud – want dat is het op den duur – door een zeer schrijnende reportagereeks in Gazet van Antwerpen, die vooral een aanklacht was vanuit het parket, waar aan de alarmbel werd getrokken tegen de lange wachtlijsten.

Collega's, volgens mij vindt ieder van ons die lange wachtlijsten onaanvaardbaar. Die wachtlijsten blijven bestaan, er wordt geen prioriteit aan gegeven. Minister – ik richt mij tot u, want het is uw verantwoordelijkheid –, die wachtlijsten leggen vooral een hypotheek op de toekomst van onze kinderen.

Mevrouw De Wachter zegt dat het bij prioriteit onze bezorgdheid moet zijn om onherstelbare drama's te vermijden. U hebt gelijk, maar u bent lid van de meerderheid. We hebben met heel veel interesse het decreet Integrale Jeugdhulp besproken, dat zogezegd de oplossing moest zijn. Dat is echter absoluut niet het geval. We hebben nog altijd geen zicht op de omvang van de wachtlijsten of op de juiste opvangplaatsen voor de specifieke noden van ieder kind.

Minister, ik betreur dat bijzonder. Waarom betreur ik dat? Het staat hier nu al meer dan twintig jaar op de agenda van deze commissie. Minister, ik blijf mijn pleidooi herhalen. Wegens politieke redenen, die geen rol spelen in deze discussie, heb ik nooit deel uitgemaakt van de meerderheid. Indien de wisselende meerderheden gedurende al die jaren nu eens eindelijk de moed aan de dag hadden gelegd om de middelen waarover wij in Vlaanderen beschikken, op een juiste manier te besteden, dan zouden wij betere antwoorden kunnen geven op deze problematiek.

Minister, u kent mij al lang. Ik zou u heel graag willen steunen in het verkrijgen van meer middelen. De Vlaamse Regering zou eindelijk de moed aan de dag moeten leggen om de middelen vrij te maken voor de echte noden die er in Vlaanderen zijn. Niet volgens de – hoe noem je dat? – taartmethode, waarbij elk domein, zoals welzijn, cultuur, onderwijs enzovoort

een bepaald deel krijgt. Nee, Vlaanderen moet inzetten op het vrijmaken van de middelen voor de noden die er in Vlaanderen zijn.

Minister, uw departement verdient veel meer aandacht bij het verkrijgen van de middelen. In Vlaanderen kan er nog worden bespaard. U kent mijn pleidooi, maar ik wil dat hier vandaag uitdrukkelijk herhalen. Vlaanderen kan nog besparen ten voordele van problematieken zoals de problematiek die hier vandaag door twee leden van de meerderheid – de meerderheid, collega's, laat ons dat eens benadrukken – terecht op de agenda is geplaatst. Ik blijf mijn vraag dus herhalen. Collega's van de meerderheid, besteed de middelen waarover wij in Vlaanderen beschikken, aan die dossiers waar er echte noden zijn en bespaar op andere vlakken, die misschien wel belangrijk, maar zeker niet prioritair zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, voor we met het antwoord starten, moet ik misschien toch nog eens benadrukken dat ik met u, maar ook als bevoegd minister, zeer goed besef dat er nog veel werk aan de winkel is. Ik verwijs daarbij ook naar de kop van het slotinterview in Gazet van Antwerpen. Niemand moet in de informatie en de cijfers die ik zal verstrekken een gevoel van tevredenheid of triomfalisme ontwaren. Ik besef zeer goed dat we nog heel wat werk voor ons hebben.

Ik moet natuurlijk vermelden dat de jeugdhulp op dit ogenblik wellicht de grootste transitie van de afgelopen twintig jaar doormaakt. Iedereen is het erover eens dat het zeer belangrijk is binnen de jeugdhulp ook aandacht aan deze groep kinderen en jongeren te besteden. Zij moeten vaak in een complexe omgeving opgroeien en krijgen weinig kansen om in een warme context groot te worden. Daarnaast hebben we vaak mogen ervaren dat op het terrein enorme inspanningen worden geleverd om onze kinderen en jongeren kwaliteitsvol en warm te begeleiden en op te vangen. Die waardering voor de mensen die dit echt met hart en ziel doen, wil ik bij de start van mijn antwoord beklemtonen.

Er is me gevraagd of de omgang met crisissituaties in Vlaanderen al eens is geëvalueerd. Ik kan hierover zeer concreet zijn. Binnen de integrale jeugdhulp zijn in Vlaanderen regionale crisisnetwerken uitgebouwd. Die netwerken bestaan uit een telefonisch bereikbaar crisismeldpunt en een achterliggend intersectoraal hulpprogramma met interventie, begeleiding en residentiële opvang.

In 2010 zijn 2932 jongeren bij deze netwerken aangemeld. In 2011 ging het om 3053 jongeren en in 2012 ging het om 3443 minderjarigen. Ongeveer 73 procent van de aanmeldingen in 2012 is ontvankelijk verklaard. In 485 gevallen is een kortdurende interventie uitgevoerd. In 241 gevallen is gedurende ongeveer een maand in crisisbegeleiding voorzien. Voor 871 jongeren is in opvang voorzien. In de andere gevallen volstond een consult of een externe doorverwijzing. We merken in de registratie een gestage stijging van het gebruik van de crisisnetwerken. Op basis van de gegevens voor de eerste helft van 2013 weten we dat het aantal aanmeldingen voor 2013 boven 4000 zal liggen.

De werking is de afgelopen jaren door middel van wetenschappelijk onderzoek, door de praktijkrapportages en door de Zorginspectie opgevolgd en geëvalueerd.

De eerste belangrijke bron is het wetenschappelijk onderzoek dat Kind en Samenleving in mijn opdracht heeft uitgevoerd. Dit onderzoek is in het begin van 2013 afgerond. Het heeft een uitgebreide en genuanceerde beschrijving van de werking van de crisisjeugdhulp in Vlaanderen opgeleverd. Ik citeer enkele centrale bevindingen: "De snelle inzetbaarheid en de neutrale en ontmijnende rol van de hulpverleners wordt sterk gewaardeerd door de cliënten." "De crisisjeugdhulp zorgt voor een moment van rust en erkenning op zeer precaire momenten en werkt oplossingsgericht." "De continuïteit voor, tijdens en na het crisistraject is erg belangrijk en verdient meer aandacht. De versterking van de regierol door het meldpunt en de betrokkenheid van de aanmelder moeten hiertoe verder bijdragen." "Heel wat crisissituaties

zijn mede beïnvloed door de tijdelijke afwezigheid van andere hulp. Daardoor zien cliënten de crisishulp vaak als te kortdurend."

Een tweede informatiebron voor de evaluatie bestaat uit de crisisrapportages door de crisisnetwerken zelf. Dit zijn gegevens over het aantal aanmeldingen, de interventies en het aantal keren dat gebruik moet worden gemaakt van een opvangplaats.

In het rapport voor 2012 is specifiek aandacht besteed aan de bezettingsgraden van de residentiële crisisplaatsen, het zogenaamd 'artikel 17-aanbod'. Concreet betekent dit dat de initiatiefnemers in de jeugdhulp een bed of meerdere bedden ter beschikking stellen van het netwerk. De volledige financiering van deze bedden blijft, ongeacht de bezetting, gedurende heel het jaar gegarandeerd.

Uit de analyse blijkt dat de bezettingscijfers in verband met dit specifiek aanbod veeleer laag zijn. De vrijgehouden capaciteit is voor de betrokken hulpverleners natuurlijk cruciaal om de crisiswerking te garanderen. In dit verband heeft het managementcomité de beslissing genomen om samen met de aanbieders te onderzoeken of een systeem van prestatiefinanciering tot meer flexibiliteit zou kunnen leiden. Hiermee wordt een beter evenwicht tussen de beschikbare plaatsen en de vragen naar crisisopvang bedoeld. Het Agentschap Jongerenwelzijn heeft hiervoor een plan van aanpak en een timing uitgetekend die eveneens de budgettaire implicaties in beeld moeten brengen.

Een derde bron die informatie heeft opgeleverd, is het in april 2012 vrijgegeven rapport van de Zorginspectie over de crisismeldpunten. In dit rapport ligt de focus veeleer op de werking van de meldpunten. De wijze waarop de meldpunten al dan niet beslissen crisishulp en -opvang in te zetten, komt ook aan bod.

De conclusie luidt dat de werking van de meldpunten tussen de regio's nogal verschilt. Er is met die conclusies rekening gehouden. Er is geïnvesteerd in de ontwikkeling van een gezamenlijk instrument voor de vraagverheldering. Dit instrument moet een bijdrage leveren tot meer eenvormigheid in de beoordeling van en de dispatching in een crisissituatie. Het instrument zal in de loop van 2014 in de praktijk worden gebracht.

Het nieuw decreet betreffende de integrale jeugdhulp voorziet in een bijzondere procedure voor minderjarigen die na een kortdurend crisistraject niet naar huis kunnen terugkeren. Door middel van versnelde indicaties en toewijzingen kunnen zij gedurende maximaal 120 dagen naar een residentiële opvangplaats doorstromen. Op die manier biedt de intersectorale toegangspoort de mogelijkheid een snel inzetbare residentiële hulpverlening op het crisistraject te laten volgen.

De voorbije jaren is het aanbod van de diensten voor crisishulp aan huis systematisch uitgebouwd. Concreet zijn de diensten voor crisishulp aan huis op jaarbasis met 108 begeleidingen versterkt. Daardoor is er in heel Vlaanderen op voldoende schaal aanbod beschikbaar. Ik kom daar straks nog op terug.

Recent is een initiatief van start gegaan dat met betrekking tot crises de verbinding met de geestelijke gezondheidszorg tracht te maken. Op dit moment financieren we drie innoverende projecten. Het project LIBEL in Leuven is een unieke samenwerking tussen de spoedafdeling binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie en het crisisnetwerk. We voorzien hiervoor de komende twee jaar in een bijkomende subsidie van 120.000 euro. Andere voorbeelden zijn het project Salamander in Limburg en het initiatief 'Crisis'kwadraat in Oost-Vlaanderen.

Sedert het begin van deze legislatuur is het mobiel aanbod aanzienlijk uitgebreid. Ik ga daarmee ook in op de vragen die verband hielden met de aanbevelingen van de Commissie Jeugdzorg.

De capaciteit van de thuisbegeleiding door het Agentschap Jongerenwelzijn is met maar liefst 540 plaatsen verhoogd. Dat omvat 104 plaatsen ten gevolge van de regularisatie van een aantal projecten in verband met contextbegeleiding. Verder is een gedeelte van de residentiële

capaciteit tot thuisbegeleiding omgebouwd. Op die manier zijn de initiatiefnemers in staat gesteld tot een multifunctionele werking te evolueren. De capaciteit van het begeleid zelfstandig wonen is met tachtig plaatsen verhoogd.

Die uitbreidingen zijn aan een inhoudelijk differentiatietraject gekoppeld. Wat de thuisbegeleiding en het begeleid zelfstandig wonen betreft, hebben we aandacht besteed aan een versnelde doorstroming en aan kortdurende intensieve trajecten. De capaciteit van de thuisbegeleiding en van het begeleid zelfstandig wonen is tijdens deze legislatuur al met 554 plaatsen verhoogd. Dat betekent dat de capaciteit de voorbije jaren is verdubbeld, van iets meer dan 1000 in 2006 tot meer dan 2000 op dit ogenblik. Ondanks de budgettair moeilijke situatie hebben we het uitbreidingsritme van deze werkvormen kunnen aanhouden en zelfs verhogen.

Ook met betrekking tot andere mobiele of ambulante werkvormen hebben we initiatieven genomen. Het proefproject inzake positieve heroriëntering Columbus buigt de instroom in de niet rechtstreeks toegankelijke hulpverlening om door middel van vroegtijdige, kortdurende en krachtige interventies. Dit project is uitgebreid en bereikt nu op jaarbasis meer dan 250 gezinnen. Youth at Risk Vlaanderen is met 50 bijkomende trajecten uitgebreid.

De combinatie van de in de loop van de legislatuur aangehouden inspanningen met betrekking tot de uitbreiding van de mobiele begeleidingen en de vernieuwing door middel van het inzetten op vormen van kortdurende thuisbegeleiding heeft een duidelijk effect op de verkorting van de wachttijden voor dit aanbod in Vlaanderen. Volgens mij zullen de mensen op het terrein dat niet ontkennen. De berichten over wachttijden van anderhalf jaar voor een kortdurende thuisbegeleiding stemmen niet overeen met de registratiegegevens van het Agentschap Jongerenwelzijn. Uit die gegevens blijkt dat de gemiddelde wachttijd, de tijd tussen de aanmelding bij het centraal wachtbeheer en de start van de begeleiding, in Vlaanderen vier tot vijf maanden bedraagt. Voor een kortdurende thuisbegeleiding blijft dat beperkt tot twee tot drie maanden.

Bovendien blijkt uit de registratie dat in de regio Antwerpen 75 procent van de jongeren na 170 dagen een plaats heeft. Het spreekt voor zich dat wij die wachttijd willen inkorten, maar toch mogen wij stellen dat er nu al sprake is van een betekenisvolle inkorting. Er zijn uiteraard een aantal casussen die langer moeten wachten. We willen hiermee niet ontkennen dat er geen noden zijn, maar wel dat de ingezette beweging om gezinnen zo snel mogelijk hulp te bieden in hun eigen omgeving wel degelijk resultaten begint af te werpen.

Het vermijden van escalatie door zo vroeg mogelijk dat uitgebreide mobiele aanbod in te zetten, is een van de belangrijke ambities van het decreet Integrale Jeugdhulp. Waar dit aanbod binnen Jongerenwelzijn vandaag in zijn totaliteit niet rechtstreeks toegankelijk is, zal, in uitvoering van artikel 12 van het decreet, een deel van die capaciteit verschuiven naar het rechtstreeks toegankelijke veld. We kiezen ervoor om onder andere de krachten van het experiment positieve heroriëntering – het Columbusproject – te valoriseren en de verschuiving als een hefboom te gebruiken voor de versterking van het aanbod van kortdurende en krachtgerichte interventies. Dit zullen we doen door de verschuiving van de bestaande capaciteit en een bijkomende budgettaire input van 500.000 euro.

Wat betreft het objectiveren van de tekorten in de jeugdhulp beschikt Jongerenwelzijn momenteel over parameters om deze regionaal en per werkvorm te monitoren. We hebben zicht op het aantal wachtenden en de wachttijden per werkvorm en per provincie. Belangrijk is dat deze ‘sectorale’ cijfers van Jongerenwelzijn – ze zijn gepubliceerd, geloof ik – in de toekomst almaar meer betrouwbaar en gecoördineerd worden afgezet tegen de totale intersectorale capaciteit in de provincies. Op basis van zowel het cijfermateriaal als een kwalitatieve bevraging van de regio’s voor uitbreidingsbewegingen is het duidelijk dat naast de aangehouden uitbreiding van de thuisbegeleiding er ook grote nood blijft aan opvangvormen voor jonge kinderen en adolescenten – in het bijzonder van meisjes – met zeer complexe problemen.

Naast de hierboven vermelde uitbreiding van het mobiele aanbod werd ook het residentiële aanbod uitgebreid. De voorbije jaren werden, gespreid over Vlaanderen, 140 bijkomende residentiële plaatsen in Jongerenwelzijn gecreëerd. In de loop van 2014 worden daarbovenop 38 nieuwe residentiële plaatsen operationeel. Van de uitbreidingen gerealiseerd in 2013 en 2014 zijn er 48 plaatsen exclusief voorbehouden voor de opvang van jonge kinderen. Natuurlijk verwachten we voor de doelgroep jonge kinderen ook veel van het nieuwe Pleegzorgdecreet.

Wat betreft de vraag naar de uitbreiding van de personeelsinzet van de kinder- en jongerenteams in de cgg's kan ik zeggen dat die wel degelijk op 1 november 2011 van kracht werd. Er is hiervoor een recurrent budget van 1.054.000 euro vrijgemaakt, wat overeenkomt met een bijkomende capaciteit van 15,5 voltijdsequivalenten. Dit is alvast een eerste belangrijk initiatief sinds het Vlaams Parlement de motie met aanbevelingen van de commissie op 7 juli 2011 goedkeurde.

Volgens de registratiegegevens is er wel degelijk een stijging van het aantal zorgperiodes van minderjarigen in cgg's: in 2012 waren dat er 13.119, tegenover 12.899 in 2011. Ook wat betreft het aantal zorgperiodes met een eerste contact in het referentiejaar, de zogenaamd 'nieuwe' zorgperiodes, is er een stijging van 7193 in 2011 naar 7343 in 2012. Het klopt dat dit een eerste stijging is na enkele jaren van opeenvolgende dalingen. In dat verband hebben we bijkomende gegevens opgezocht over de activiteiten – gesprekken – met minderjarigen die in de centra in behandeling waren. In 2008 ging het om 121.976 activiteiten, met een gemiddelde van 8,95 activiteiten per zorgperiode; in 2011 om 120.341 activiteiten, met een gemiddelde van 9,21 activiteiten en voor 2012 een duidelijke stijging naar 125.291 activiteiten, met een gemiddelde van 9,46 activiteiten per zorgperiode. Uit deze cijfers blijkt dat het aantal activiteiten in de periode 2008-2011 min of meer gelijk bleef, en dat er een duidelijke stijging is in 2012. Ook zien we een lichte stijging van het gemiddeld aantal hulpactiviteiten per zorgperiode. Dat kan erop wijzen dat de casussen complexer worden en een uitgebreidere behandeling vergen.

Er werden vragen gesteld over de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen, en de aanbeveling van het Vlaams Parlement in dat verband. Momenteel beschikken de gemeenschapsinstellingen voor jongens over 126 open plaatsen en 46 gesloten plaatsen. In het federaal detentiecentrum De Grubbe beschikken we sinds 2011 over 40 plaatsen en in Tongeren over 4 plaatsen voor de zogenaamde Everbergjongeren. Voor meisjes gaat het om 46 gesloten plaatsen en 10 open plaatsen. In 2013 zochten we een geschikte locatie voor een nieuwe meisjescampus in de regio Antwerpen. Een definitieve beslissing hieromtrent moet nog worden genomen. De werken aan de campus Wingene, goed voor 40 plaatsen, worden in 2014 beëindigd.

Met de zesde staatshervorming worden de federale detentiecentra De Grubbe en Tongeren overgedragen aan de gemeenschappen. We zijn van mening dat een beslissing over de uitbreiding van de gemeenschapsinstellingen en de invulling van de capaciteit van de campus Wingene maar kan worden genomen aan de hand van een globaal plan waarbij de werking van de federale detentiecentra op de gemeenschapsinstellingen wordt afgestemd en/of geïntegreerd. We hebben aan Jongerenwelzijn de opdracht gegeven om een dergelijk plan uit te werken.

Naast de residentiële capaciteit in de gemeenschapsinstellingen werd voor minderjarige delictplegers met nood aan een sterk structurerende begeleiding en opvang ook bijkomende gesloten residentiële capaciteit gecreëerd in de zogenaamde proeftuinen van het privéaanbod van Jongerenwelzijn. De Overstap te Antwerpen richt zich tot delinquente jongens, Switch en JEZ11 richten zich tot delinquente meisjes met psychiatrische problemen. Zij bieden tien plaatsen aan. De begeleiding is zeer gespecialiseerd, kortdurend en zorgt gefaseerd voor een overgang van een sterke structuur en intensiteit in een residentiële omgeving naar de gewone omgeving.

In 2013 creëerde Jongerenwelzijn in het kader van het residentiële uitbreidingsbeleid vier bijkomende plaatsen voor meisjes in de Wingerdbloei in Antwerpen. Die investering kost ongeveer 220.000 euro. Dankzij dat initiatief kan een leefgroep van tien meisjes met hetzelfde profiel worden uitgebouwd. Ook werd inmiddels een erkenning verleend voor een bijkomende proeftuin voor jongens te Mechelen, met een extra kostprijs van 879.198 euro. Deze proeftuin wordt in het voorjaar van 2015 operationeel, en vormt voor de regio het sluitstuk van een gedifferentieerde aanpak.

Naast de uitbreiding van de residentiële capaciteit zetten we in op de intersectorale samenwerking voor de doelgroep met complexe problemen. Voor een deelpopulatie van de gemeenschapsinstellingen wordt de hulpverlening best sterk individueel georganiseerd. Het gaat om jongeren van wie ernstige gedragsproblemen samengaan met een mentale handicap, een primair drugsprobleem of een combinatie van deze kenmerken. Voor deze jongeren wordt een intersectoraal hulpverleningstraject uitgetekend, in samenwerking met de outreachteams van het PC Sleidinge en het Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel in de gemeenschapsinstellingen, de psychiatrische dienst van De Grubbe of in het kader van intersectoraal regionaal overleg over jongeren met prioritaire hulpvragen.

In dit kader moeten we de vijf provinciale proefprojecten van waaruit we de link willen leggen tussen de jeugdhulp en de kinder- en jeugdpsychiatrie vermelden. We voorzien daarvoor in een bijkomende input van 500.000 euro. We valideren vijf regionale projecten in functie van een doorgedreven samenwerking tussen de Vlaamse jeugdhulpverlening en de kinder- en jeugdpsychiatrie. De nadruk ligt daarbij op intersectorale samenwerking op casusniveau en op netwerkvorming van voorzieningen die zich gezamenlijk voor het doelpubliek inzetten. Het opzet is om meer informatie te verzamelen over de thema's: gezamenlijke screening, vraagverheldering en diagnostiek, gedeelde visie inzake exclusiecriteria en tegenindicaties, modaliteiten voor gezamenlijk cliëntoverleg. Wat betreft de aanpak van zeer complexe dossiers moeten we ook wijzen op de verhoging van het budget voor de intersectoraal prioritair te behandelen dossiers – de zogenaamde knelpuntdossiers –, met 500.000 euro in 2014.

We komen nog even terug op de gemeenschapsinstellingen. Het is belangrijk dat deze instellingen hun aanbod moduleren, zodat zij beter kunnen tegemoetkomen aan de individuele noden van de jongeren. Naast de behandelunit en de begeleidingsunit bieden zij time-outmogelijkheden aan alle privépartners in de diverse sectoren van de jeugdhulp die zich engageren ten aanzien van moeilijk te begeleiden jongeren. Dit time-outaanbod wil een vastgelopen begeleidings- of behandelingstraject deblokkeren, door een korte afkoelings- en bezinningsperiode in een beveiligde setting aan te bieden. Het einddoel is het herstel van de hulpverleningsrelatie en de heroriëntering van de jongere naar de voorziening van herkomst.

Het is niet onbelangrijk erop te wijzen dat we met het decreet Integrale Jeugdhulp voor het eerst ook een decretale basis leggen om voor bepaalde specifieke doelgroepen of problemen hulpprogramma's vast te leggen die bestaan uit een combinatie van modules die zijn afgestemd op de hulpvraag, en die al dan niet gelijktijdig worden ingezet. Voor de MOF-dossiers werd in het decreet gevolg gegeven aan het advies van de Raad van State en de opmerkingen inzake de bevoegdheidsoverschrijding. De koppeling met de processen van de toegangspoort voor de MOF-dossiers werd dus niet gemaakt. Dit sluit natuurlijk niet uit dat de jeugdrechter ook in MOF-dossiers kan gebruikmaken van een meer intersectoraal vormgegeven jeugdhulpaanbod in Vlaanderen. De jeugdrechter blijft uiteraard zelf verantwoordelijk voor zijn vonnis, en het is de sociale dienst van de jeugdrechtbank die het indicatiestellingsverslag opstelt en dit overmaakt aan de toegangspoort. Het zal vooral een uitdaging zijn om na de zesde staatshervorming en de overdracht van het jeugdsanctierecht – waardoor Vlaanderen een meer coherente bevoegdheid krijgt –, om een geïntegreerd en gecoördineerd beleid te voeren en een decretale basis te creëren voor de maatregelen ten aanzien van deze jongeren.

Er is ook gevraagd naar de opvolging van de studie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) over de plaatsing van jongeren. Het rapport brengt de beslissingen van jeugdrechters met betrekking tot jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd in kaart en tracht de ervaren noden en verwachtingen van de jeugdrechters ten aanzien van het aanbod van de gemeenschappen te objectiveren. Uit het onderzoek blijkt dat doorgaans de jeugdrechter de maatregel kan opleggen die hij wenst op te leggen. Als dat toch niet het geval is, is dit te wijten aan diverse factoren of een combinatie ervan. Het gebrek aan aanbod wordt in de gevallen waarin de jeugdrechter niet de eerste keuze kan opleggen, in 50 procent van de gevallen als oorzaak opgegeven. Daarnaast werden nog andere redenen aangehaald die bepalend zijn voor de maatregel, zoals een gebrek aan medewerking van de jongere of zijn ouders bij een ambulante maatregel. Toch is het agentschap zich ervan bewust dat men het cijfer moet nuanceren en dat er vaak aanbodgestuurd een maatregel wordt opgelegd. Voorts wijst het onderzoek er ook op dat het herstelgericht aanbod te weinig door de jeugdrechters wordt benut.

Naast de hierboven al vermelde capaciteitsuitbreidingen, formuleerden we vier actielijnen als antwoord op de aandachtspunten in het onderzoek. Ten eerste wordt de samenwerking over de vraag van de jongere en de context sterk benadrukt. Jongerenwelzijn heeft deze beweging reeds ingezet door de regelgeving voor het privéaanbod sinds 1 januari 2013 te vereenvoudigen. Dat vergemakkelijkt flexibel werken in functie van de noden van de jongere en past in de evolutie naar een meer integrale benadering van de jeugdhulp. Ten tweede moeten we verder inzetten op het optimale gebruik van de herstelrechtelijke en constructieve afhandeling in Vlaanderen. De huidige onderbenutting van de werk- en leerstraffen en van de dader-slachtofferbemiddeling voor jongeren die voor de jeugdrechtbank verschijnen, is vooral te wijten aan het tijdsintensief karakter van de uitvoering van deze maatregel. De jeugdrechter wil meestal snel een duidelijk signaal geven aan de minderjarige. Een cultuuromslag en een andere wettelijke positionering zijn nodig om van de herstelrechtelijke benadering voor jongeren een prioriteit te maken. Dus ook hier opnieuw de opvolging van die studie: vanaf 1 januari 2014 worden ook de erkenningsregels aangepast voor de HCA-diensten (Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling). Deze aanpassing maakt het voor de diensten mogelijk om innovatieve en flexibele voorstellen in te dienen, waardoor ze hun aanbod sneller en gerichter kunnen inzetten.

Als derde lijn moet er meer werk worden gemaakt van een gerichte diagnostiek en samenwerking binnen een integrale aanpak, ook voor de zogenaamde MOF-jongeren. Een jeugdrechter die een jongere wil plaatsen in een publieke jeugdinstelling, moet kunnen rekenen op een uitgebreide multidisciplinaire diagnose. Dat geeft meer zicht op de noodzaak om een jongere in een gesloten setting te plaatsen of om een andere maatregel te treffen. De evolutie naar een integrale jeugdhulp en de uitwerking van een module korte oriëntatie in de gemeenschapsinstellingen, passen in de beweging naar een meer gerichte multidisciplinaire diagnostiek en samenwerking. Verder moet de jeugdrechter ook voor jongeren in problematische leefsituaties maatregelen kunnen combineren. We maken dat mogelijk met het decreet Integrale Jeugdhulp.

Tot slot moeten we ook in de aanpak van jeugddelinquentie uitgaan van nieuwe, creatieve antwoorden door innovatie. We hebben reeds verwezen naar de proeftuinen. De gemeenschapsinstellingen zetten dan weer sterk in op de modulering van het aanbod en een meer contextgerichte benadering. Ook andere projecten om de uitstroom uit de gemeenschapsinstellingen te versnellen zoals Youth at Risk Vlaanderen, Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer (NPT) en het experiment met Multi System Therapy (MST) te Mechelen, leggen positieve resultaten voor. Het is belangrijk al deze initiatieven af te stemmen op de verwachtingen van de jeugdrechters.

Daarnaast benadrukt het onderzoek de noodzaak van structureel overleg met en tussen de jeugdparketten en de jeugdrechters om tot een gezamenlijk en transparant beleid te komen.

Zo wijst het rapport op grote regionale verschillen in aanpak en aanbod. Vanuit Vlaanderen maken we momenteel werk van een structureel overleg.

De signalen van de jeugdrechters over een overbelasting van het systeem, zowel door een tekort aan het juiste, gewenste aanbod als door gebreken in de organisatie van de hulpverlening door onder andere een gebrek aan diagnostische middelen of de overspecialisatie van bepaalde diensten, moeten worden gekoppeld aan de recente ontwikkelingen binnen een vernieuwde jeugdhulp. Jongeren worden nog te vaak naar de gesloten jeugdinstellingen verwezen. Ook de onderzoekers wijzen op het feit dat jongeren niet altijd terechtkomen op de meest geschikte plaats.

Wat betreft het gevolg dat werd gegeven aan de diverse bepalingen uit de motie naar aanleiding van de werkzaamheden van de Commissie Jeugdzorg, hebben we al uitgebreid geantwoord op de inspanningen om het ambulante en mobiele aanbod uit te breiden, en gezorgd voor de aanpak van bijzondere doelgroepen van jongeren met zeer complexe problematieken.

Als we de overige bepalingen voor een stand van zaken overlopen, dan komen we uit bij twee grote bewegingen waarin we zeer concrete stappen hebben gezet. Ten eerste is er de beweging naar het flexibel en modulair organiseren van het hulpaanbod met mogelijkheden tot intersectorale combinaties. We verwijzen onder andere naar de aangepaste regelgeving voor Jongerenwelzijn, de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning binnen Kind en Gezin en de beweging naar multifunctionele centra (MFC) binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Ten tweede is er het decreet betreffende de integrale jeugdhulp, dat de toegang tot het jeugdhulpaanbod grondig hertekent. De elfde aanbeveling van de motie is natuurlijk een van de belangrijkste uitgangspunten van het decreet Integrale Jeugdhulp: we moeten meer gaan naar een vraaggerichte en niet aanbodgerichte aanpak, een aanpak meer op maat van de cliënt. Het gebruik van een intersectoraal overeengekomen aanmeldingsdocument – het door mevrouw Vogels bekritiseerde document A – en de indicatiestellingsverslagen moeten de kwaliteit verhogen van de diagnostiek en zullen het indiceren laten verlopen onafhankelijk van de hulpvraag. Dat is een van de grote bedoelingen van dat decreet.

In het kader van het stimuleren van diagnostiek is het daarenboven duidelijk dat de nadruk ligt op een handelingsgerichte diagnostiek – dat hebben we bij de bespreking van het decreet beklemtoond –, die net als kwaliteitstoets heeft dat er aandacht gaat naar de minderjarige en zijn omgeving. Ook de context en de evoluties hierbinnen in kaart brengen, is uitermate belangrijk. Door middel van de oprichting van een kwaliteitscentrum inzake diagnostiek zullen we over versterkte instrumenten beschikken om deze kwaliteitsbewaking in Vlaanderen intersectoraal te organiseren.

Sinds de proefprojecten rond de multifunctionele centra binnen Jongerenwelzijn wordt het aanbod, los van erkenningscategorieën, omschreven in functie van zorgmodaliteiten om flexibele trajecten mogelijk te maken waar naadloos tussen residentiële, ambulante en mobiele zorg kan worden geschakeld. Een versterkte regie die op maat van het traject wordt ingezet, moet waken over de continuïteit van het traject. Het overgrote deel, sinds begin dit jaar 95 procent van de private voorzieningen binnen Jongerenwelzijn, heeft inmiddels de stap gezet naar een modulair erkende en gesubsidieerde organisatie. 95 procent, dat is indrukwekkend. We zijn overgestapt op een totaal nieuwe financiering van de sector – daar heb ik in de media niets over gelezen –, en 95 procent van de voorzieningen is op vrijwillige basis in het nieuwe systeem gestapt. Die worden met modules erkend en gesubsidieerd, en dat laat toe om te schakelen, te combineren enzovoort. In 2015 gaan we dat toepassen op de volledige sector.

De indeling in modules is van die aard dat er intersectoraal kan worden samengewerkt. We verwijzen ook naar de in 2013 opgestarte intersectorale MFC's waarin voorzieningen uit

Jongerenwelzijn verregaande verbinding maken met de MFC's voor jongeren binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Ook daar is er een grote doorbraak gerealiseerd van het sectoraal denken.

Ook de andere initiatieven zoals de projecten rond de samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg, de innoverende projecten inzake crisis en de benadering van de problematiek van dubbeldiagnose handicap en geestelijke gezondheidszorg, zijn allemaal recente voorbeelden van het zoeken naar meer samenwerking op het terrein met combinaties van zorg. Dat wordt over de sectoren heen verder versoepeld doordat het vanaf de inwerkingtreding van het decreet niet meer de twee sectorale toegangspoorten zijn – het comité voor bijzondere jeugdzorg en de provinciale evaluatiecommissie binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap – die de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp toewijzen. Vanaf dan zal dit gebeuren door het team indicatiestelling van de toegangspoort. Er zal dan gemakkelijk kunnen worden geschakeld naar minder intensieve jeugdhulpverlening voor de cliënt binnen de toegewezen modules. De redenering is dat je veel flexibeler kunt schakelen, ook naar minder intensieve vormen van ondersteuning. Voor zeer complexe dossiers kan daarenboven in een bijkomende incentive worden voorzien door een vorm van rugzakfinanciering. Zo maak je ook meer combinaties mogelijk.

Trajectbegeleiding is in het decreet opgenomen als een manier om de continuïteit in het traject van de minderjarige te waarborgen. Dat is gepland als functie. Het is aan de betrokken hulpverleners of aan één van hen om, wanneer dit nodig is, deze begeleiding op zich te nemen ten aanzien van de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

Als het gaat over trajectbegeleiding, is een belangrijke rol weggelegd voor de vertrouwenspersoon van de minderjarige, die een soort ankerpunt is voor die minderjarige. Het decreet voorziet in een specifiek mandaat voor de vertrouwenspersoon, en die fungeert als vast aanspreekpersoon voor de minderjarige door het hele traject van de jeugdhulpverlening, zolang dat door de minderjarige wenselijk wordt geacht.

Het cliëntoverleg en de bemiddeling die zijn gepland in het decreet, zijn instrumenten die kunnen worden ingezet om de continuïteit te garanderen. Het cliëntoverleg en de bemiddeling zullen overal in Vlaanderen kosteloos worden ingezet en rechtstreeks toegankelijk zijn voor minderjarigen en hun vertrouwenspersonen, voor hun ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

Er was nog een aanbeveling in de motie over de ondersteuning van opvoeders en hulpverleners. In het kader van het project Loopbaanelixir heeft Jongerenwelzijn voor zijn consulenten en opvoeders een proefproject rond mentorschap opgezet met meerdere vormingsinitiatieven. Als overkoepelende pijler binnen de geldende hulpverleningsprocessen werd voor het oplossingsgericht werken gekozen met het concept signalen van veiligheid en signalen van welzijn als methodiek. Via het oplossingsgericht werken kunnen we jongeren en hun gezin helpen mee richting te geven aan hun leven.

In 2014 wordt verder ingezet op de implementatie van een vormingstraject voor de leidinggevende en een intervisietraject voor consulenten. De consulenten worden ook opgeleid in het gebruik van het Instrument ter bepaling van de Zorg Intensiteit voor Kinderen en Adolescenten (IZIKA). IZIKA is de Nederlandse vertaling van Child and Adolescent Service Intensity Instrument (CASII). Het instrument is ontwikkeld om op objectieve wijze de nood aan hulpverlening van kinderen en adolescenten te bepalen. Er loopt ook een opleiding voor het gebruik van het instrument Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid (LIRIK). Met behulp van LIRIK kan men systematisch, transparant en inhoudelijk goed onderbouwd kindveiligheid en -onveiligheid beoordelen.

In uitvoering van het globaal preventieplan van Jongerenwelzijn, startte de afdeling gemeenschapsinstellingen in 2011 met de introductie van de LSCI-methodiek (Life Space Crisis Intervention). Dat is een verbale methodiek rond agressieregulering en

woedebeheersing, specifiek gericht naar jongeren in crisis. Alle personeelsleden van de gemeenschapsinstellingen volgden die vorming.

Jongerenwelzijn initieerde daarnaast verschillende wetenschappelijke onderzoeken om voorzieningen en hulpverleners te ondersteunen in verdere professionalisering. We vermelden het onderzoek naar werkzame methodieken binnen de bijzondere jeugdbijstand ter continuering van de hulpverlening die door agressie wordt bedreigd, een onderzoek naar werkzame factoren en methodieken in de residentiële werkvormen van de bijzondere jeugdbijstand, een beschrijvend en een praktijkgericht effectonderzoek van de kortdurende thuisbegeleiding binnen de bijzondere jeugdbijstand en tot slot een onderzoek naar de ontwikkeling en implementatie van evidencebased trainingsprogramma's voor pleegouders.

Ik hoop dat uit de antwoorden blijkt dat we blijven inzetten op de versterking en de innovatie van het aanbod en dat we de komende maanden nog bijkomende initiatieven zullen opstarten op zeer korte termijn. Wat die laatste initiatieven betreft, herhaal ik dat er opnieuw input komt voor de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. De doorstart van de vijf regionale projecten rond de samenwerking tussen jeugdhulp en de geestelijke gezondheidszorg staat op het getouw. Er is ook een bijkomende input voor 38 nieuwe residentiële plaatsen binnen Jongerenwelzijn. Er is de verhoging van het budget voor knelpuntdossiers met 500.000 euro, er is de inwerkingtreding van het decreet Pleegzorg sinds 1 januari en er is de doorstart van het decreet Integrale Jeugdhulp.

Het mag duidelijk zijn dat als we al deze ontwikkelingen bekijken, die nog worden versterkt met het perspectief van de uitvoering van de zesde staatshervorming, we evolueren naar een hertimmerde jeugdhulp in Vlaanderen. Het is de boodschap om in de komende maanden deze ingrijpende transitie eerst en vooral zorgzaam met alle actoren verder neer te zetten. Want we weten allen dat de impact van verandering ook heel wat vertrouwen, geduld en inzet vraagt van de mensen op het terrein. Het zal ook een uitdaging zijn om de ingezette wijzigingen in de spelregels te combineren met een gezonde mix van verdere groei en innovatie van onze jeugdhulp.

We nemen hierbij de aanbevelingen van de Staten-Generaal voor de Jeugdhulp, 'Met de kracht van de jeugd!', graag ter harte. Het mag duidelijk zijn dat we in onze concrete acties voor een jeugdhulp van de toekomst resoluut de ingeslagen meersporenaanpak moeten aanhouden en zelfs versterken en dit door ook te investeren in meer rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, het verder wegwerken van de obstakels voor samenwerking en het stimuleren van het ondernemerschap, het aanhouden van een gerichte groei van het aanbod voor prioritaire doelgroepen – die heb ik geciteerd –, het ontwikkelen van nieuwe innoverende antwoorden, de verdere uitbouw van pleegzorg en de vermaatschappelijking van onze jeugdhulp en het opnemen van de opportuniteiten van de zesde staatshervorming.

Er waren nog enkele bijkomende vragen.

Het is duidelijk dat het in werking treden van het decreet Integrale Jeugdzorg een enorme beweging is. Ik heb het op het einde van mijn antwoord ook al gezegd, maar ik wil graag nog eens beklemtonen dat ik – en met mij ook het agentschap – zeer goed besef dat het uiteraard iets is dat men met vallen en opstaan op een zo goed mogelijke manier moet proberen te implementeren. Het zal veel overleg vragen. Er zijn zeker een aantal zaken waar we moeten 'leren'. Als de commissie geïnteresseerd is, heb ik er absoluut geen bezwaar tegen dat de algemeen directeur die het project leidt, u op een bepaald moment zijn inschatting komt geven van hoe het loopt. Ik heb bij het begin van mijn antwoord gezegd dat er wat mij betreft, absoluut geen plaats is voor triomfalisme. Het is zeker niet zo dat ik de illusie heb of de verwachting heb dat de inwerkingtreding van het decreet zonder enige frictie zou gebeuren. Dat is inherent aan zo'n geweldig en complex proces.

Het is ook duidelijk dat ik natuurlijk niet verwacht dat de capaciteit in de pleegzorg vanaf 1 januari 2014 spectaculair zou groeien. Ik heb dat ook nooit beweerd. Als in het regeerakkoord

wordt gezegd dat we moeten komen tot een situatie waarbij de keuze voor pleegzorg de eerste te onderzoeken keuze is als kinderen nood hebben aan opvang in een gezinsvervangende context, dan weten we dat we met het decreet ook op het terrein enorme inspanningen vragen. Er moeten fusies tot stand worden gebracht, nieuwe collega's moeten elkaar leren kennen enzovoort. Het is helemaal niet zo dat ik denk dat er gewoon een wiskundige regel wordt toegepast: er komt een fusie en van de ene op de andere dag geeft dat een ander resultaat. Het zal zijn tijd nodig hebben. Uit het Limburgse experiment weten we dat als je dat gedurende een tijd kunt volhouden, het effect op de capaciteit en het aantal pleegouders substantieel is. Ik wil u absoluut niet de indruk geven dat ik denk dat vanaf 1 januari de wereld van de pleegzorg met een knip veranderd is, maar ik weet wel dat met de transitie zoals ze is ingezet, het na enige tijd merkbaar zal zijn dat het effect heeft.

Ik begrijp zeer goed de frustraties van een aantal mensen, maar we zullen het proces tijd moeten geven. Het proces en de reorganisatie zal ons niet ontslaan van de vaststelling dat we nog een aantal jaren in capaciteit zullen moeten blijven investeren. Ik heb ook gezegd dat, wanneer het over prioriteiten in investeringen gaat, het voor mij vooral gaat over de kleine kinderen en de adolescente meisjes. Als de federale detentiecentra een bevoegdheid van de gemeenschappen worden, zullen we moeten nagaan hoe we tot een coherente aanpak kunnen komen binnen de gesloten settings, zijnde de gemeenschapsinstellingen en de federale detentiecentra die naar Vlaanderen komen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw zeer uitvoerig antwoord. Zo'n oplijsting krijgen van wat er deze legislatuur is gebeurd, is toch wel indrukwekkend. Het is ook een duidelijk antwoord aan mensen die soms beweren dat er op dit terrein niet veel is gebeurd.

De signalen die we krijgen en de noodkreten her en der, zijn natuurlijk van belang. U hebt gelijk: er is nog veel werk aan de winkel, maar er zijn toch ook al heel wat stappen gezet. Een transitieproces gebeurt niet van vandaag op morgen. Mevrouw Vogels, over de richting hebben we soms een andere mening, maar die hebben we kunnen uiteenzetten tijdens de discussie over het ontwerp van decreet Integrale Jeugdhulp. Maar niemand kan ontkennen dat er tijdens deze regeringsperiode heel wat stappen zijn gezet.

Het is dus goed dat we die lijst hebben gekregen. Het is goed dat er toch correcte cijfers over de wachtlijsten zijn die aantonen dat de wachttijden niet zo lang zijn als ze in sommige gevallen naar voren worden gebracht. Vanzelfsprekend is in elk van die situaties een wachttijd van twee tot drie maanden of van drie tot vier maanden voor een kind te lang en moeten we er verder aan blijven werken om die tijden te verkorten. Er zal veel verschil in zijn, zoals u zegt, want het gaat over gemiddelden. Er zijn kinderen en jongeren die relatief snel kunnen worden geholpen en kinderen en jongeren die veel langer moeten wachten dan het gemiddelde en voor wie het wel echt schrijnend is.

Ik wil een oproep doen om bij de uitbreidingen die u hebt gepland, verder in te zetten op vroeginterventie zodat situaties niet verergeren omdat men te lang moet wachten op een geschikt hulpaanbod, en op een laagdrempelig aanbod.

Ik heb in uw antwoord over de cgg's gehoord dat er natuurlijk ook een evolutie in de noden is. Ik denk dat we dat allemaal ook wel weten. Ik ben tevreden dat u zegt dat de uitbreiding van het aanbod voor kinderen en jongeren binnen de cgg's al in 2012 is gerealiseerd. Ik had signalen opgevangen dat dat nog niet helemaal zo was. Er is een lichte stijging van het aantal kinderen en jongeren dat wordt geholpen. Er is eigenlijk ook een lichte daling tegenover sommige jaren voordien, maar het aantal zorgacties is gestegen, wat betekent dat er meer keer per kind hulp wordt gegeven, en dat duidt op de complexiteit van de noden. We moeten dus continu blijven monitoren.

Als u verder gaat in de uitbouw, in de uitbreiding en in de transitie, dan is het van belang om die evoluties voortdurend te monitoren. Waar zijn de noden? Men kan in de jeugdhulp heel veel plannen maken en een richting uittekenen, maar men moet een voortdurende evaluatie doen om na te gaan of de uitbreidingen – het bijkomend aanbod – op de juiste plaatsen gebeuren. Minister, ik vraag een permanente monitoring van de noden om gericht middelen te kunnen inzetten, in het belang van het kind.

Ik wil ook nog iets zeggen over pleegzorg, want dat vind ik toch wel heel belangrijk. Mevrouw Vogels, als we bijkomend inzetten op pleegzorg en als ik mee trekker ben geweest van het decreet Pleegzorg, dan is dan absoluut niet om op een of andere manier de middelen voor jeugdhulp te kunnen verlagen of om te zeggen dat er minder andere residentiële hulp nodig zou zijn. Als ik met veel overtuiging het voorstel van decreet heb gedaan, dan is dat omdat ik er absoluut van overtuigd ben dat pleegzorg – opgevangen en geholpen worden binnen de context van een gezin – voor alle kinderen het beste is en het meeste kans geeft om nadien verder te kunnen in het eigen gezin. Dat en dat alleen is de enige beweegreden voor het decreet geweest.

Samenvattend wil ik zeggen dat de minister een duidelijk beeld heeft gegeven van waar we momenteel staan. Is dat een eindpunt? Neen, het mag absoluut geen eindpunt zijn. Rome is niet op één dag gebouwd, maar ik denk dat er vandaag toch al heel veel bouwstenen liggen.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, ik wil u danken voor uw zeer uitgebreid antwoord. Het is voor ons moeilijk om meteen alles te noteren. Ik zal het verslag moeten nalezen.

Minister Jo Vandeurzen: Dat begrijp ik heel goed, maar als men mij vraagt een evaluatie te maken van alle vijftien punten van een motie, dan moet ik wel uitgebreid antwoorden.

Mevrouw Else De Wachter: Geen probleem, we zullen het verslag nog kunnen nalezen. Het geeft me ook de mogelijkheid om straks nog een aantal bijkomende vragen te stellen.

U zegt in uw antwoord wat er al is gebeurd en wat er nog staat te gebeuren. Dat neemt niet weg dat het nog beter kan en dat het voor ons heel belangrijk is dat het niet gaat om louter dossiers, maar om kinderen en jongeren. Als kinderen in een grote nood verkeren, samen met het gezin, dan is het belangrijk dat men een antwoord kan bieden. In de toekomst moeten we kunnen samenwerken om het nog te verbeteren.

U hebt zelf al gezegd dat de context erg belangrijk is bij de verbetering van de bijzondere jeugdzorg. Ik heb toch nog vaak het gevoel dat er al te vaak wordt gewerkt met administratieve hokjes, vakjes en labels.

U hebt ook gezegd dat er een tekort is aan andere hulpverlening waardoor ook de crisis als een tekort wordt ervaren. U hebt het misschien niet precies in die bewoordingen gezegd, maar het is een zeer belangrijk aandachtspunt. Ook de cijfers van BINC (Begeleiding in Cijfers), het eerste uniforme registratiesysteem voor de bijzondere jeugdzorg, doen een aantal alarmbellen rinkelen. Minister, uit die cijfers blijkt dat een op drie jongeren een positieve ervaring heeft na het stopzetten van de hulpverlening, maar dat betekent dat twee op drie jongeren vinden dat ze niet de juiste hulp op het juiste moment en in de juiste context hebben gekregen. We moeten toch eens onderzoeken hoe we dit verder aanpakken. Zeker bij de start van de inwerkingtreding van het decreet Integrale Jeugdhulp moeten we ervoor zorgen dat we aan die vragen tegemoet kunnen komen.

Ik weet niet of het in uw antwoord aan bod is gekomen, maar ik wou het nog even hebben over de ‘voorstartfase’ van het decreet in Oost-Vlaanderen. In het decreet is de mogelijkheid ingeschreven om hulp in te kopen. Zijn daar budgetten voor? Hoe wordt dit op dit moment in die voorstartfase ervaren? Hoe wordt ermee omgegaan? Het is voor de jongeren belangrijk om te weten hoe we zullen inzetten op het inkopen van die hulp.

Minister, ik heb u ook vragen gesteld over de campussen, maar ik blijf toch wel op mijn honger zitten. Misschien kunt u nog wat verduidelijking geven? Als ik het goed begrepen heb, wordt het plan voor de werken van campus Wingene verder uitgewerkt en zijn de plannen voor een nieuwe campus voor meisjes nog niet concreet. Ik ben hier ongerust over omdat er toch een enorme nood is aan capaciteitsuitbreiding.

Ik zou nog lang kunnen doorgaan, want ik heb nog veel vragen, maar die zullen misschien op een later moment aan bod kunnen komen.

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Collega's, zoals ik daarnet zei, stelde ik vast dat twee collega's van de meerderheid de minister een beetje de wacht aanzegden op het vlak van bijzondere jeugdzorg.

Ik heb met heel veel interesse het antwoord beluisterd. Ik vroeg mij af of de collega's er tevreden mee zouden zijn en of alles opnieuw duidelijk zou zijn binnen de meerderheid. Ik hoor toch een zeker verschil. Mevrouw De Wachter is toch iets kritischer en heeft nog een aantal vragen. Mevrouw Schryvers is plots weer helemaal mee met het verhaal van de minister. Zij heeft de minister bedankt voor de oplijsting. Misschien was het gewoon de bedoeling dat we de oplijsting kregen? Het blijft uiteraard zeer interessant om het na te lezen, maar die vaststelling wou ik toch even kwijt.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Het is een beetje hetzelfde verhaal als dat van de kinderopvang verleden week. We trekken aan de alarmbel omdat er allerlei dingen foutlopen op het terrein. U komt met een heel lang antwoord. Uw antwoorden worden zo lang dat u op dat vlak op Fidel Castro begint te lijken. U zegt in uw antwoord dat u goed bezig bent. U zegt: "Kijk wat we allemaal hebben gedaan." Mevrouw Schryvers, u weet dat we totaal verschillen van mening over de richting die we moeten uitgaan. Ik heb dat hier tijdens de bespreking van het decreet Integrale Jeugdhulp ten overvloede duidelijk gemaakt zonder veel reactie van u te krijgen.

Minister, u bent uw antwoord begonnen met een ode aan de mensen op het terrein die hard werken en zeer inventief zijn. Uiteraard is dat zo, niemand zal dat ontkennen. Het is zeker zo dat bij uitstek in een domein als bijzondere jeugdzorg er heel veel mensen zijn die heel creatief zijn en proberen om jongeren opnieuw perspectief te geven. Dat heb ik al verschillende keren gezegd.

Alleen zien steeds meer mensen die op dat terrein creatief zijn, de richting waarin u de verandering of de transitie wilt doorvoeren, niet zitten. Dat is echt niet omdat ze tegen verandering zijn. Ik geef u een voorbeeld. Een consulent jeugdzorg die jarenlang trajectbegeleider is geweest en een stuk verantwoordelijkheid heeft opgebouwd, ziet een jongere in een echt problematische opvoedingssituatie. Vroeger begeleidde hij die jongen totdat hij zeker wist dat er een oplossing was. Die consulent vraagt aan diegene die de nieuwe procedure komt toelichten: "Maar als ik dat formulier invul en doorstuur, dan weet ik toch niet meer wat er met die jongere gebeurt?" Hij krijgt als antwoord: "Als je dat formulier op de juiste manier hebt ingevuld, ben je van alle verantwoordelijkheid verlost. Dan heb jij je werk gedaan." Als dat het soort jongerenhulpverlening is waar we naartoe evolueren – en dat is zo –, dan maak ik mij echt grote zorgen.

Minister, u zegt dat we vandaag weten wie waar op welke zorg wacht. U zegt dat die cijfers voorhanden zijn en dat ze steeds beter zijn. U zegt dat ze zelfs publiek zijn. Ik heb even gesurft op de site van Jongerenwelzijn. Ik vind wel de wachtlijsten terug, zelfs per provincie, en ook het aanbod per voorziening, maar wie wat vraagt, vind ik daar niet in terug. Misschien staat dat op een andere site, maar het zou me zeer interesseren om dat te weten, omdat het iets is waar we al jaren naar vragen en zoeken.

Ik zou nog heel veel kunnen zeggen, maar ik zal het niet te lang maken.

Wat ik uit uw lang antwoord heb geleerd, is dat, waar de integrale jeugdhulp zo snel mogelijk wilde ingrijpen om te vermijden dat er iets zou ontsporen – dat heeft mevrouw Schryvers daarnet nog gezegd –, u de voorbije periode vooral hebt ingezet op crisishulp, het moment dat het eigenlijk al te laat is. U zegt dat u contextgericht wilt werken. Dat contextgericht werken gebeurt echter vanuit de voorziening, het Columbusproject uitgezonderd. Heb ik u goed begrepen en zal dat Columbusproject dan een rechtstreeks toegankelijke module worden? Wordt het dan structureel uitgebouwd zodat elke hulpverlener daar een beroep op kan doen, of blijft het een project dat slechts in sommige gevallen in een aantal dossiers kan ingrijpen?

Ik zou nog heel wat vragen kunnen stellen, maar ik zal er een aantal schriftelijk stellen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijn excuses voor het lange antwoord. U hebt echter een evaluatie gevraagd van een motie. Ik kan u verzekeren dat die motie puntsgewijs bij ons wordt opgevolgd. Als het parlement dat soort moties goedkeurt en het stemt bovendien overeen met mijn persoonlijke overtuigingen en met de verhalen die we op het terrein horen, dan is het zaak om op een bepaald moment te zeggen wat er met die aanbevelingen gebeurd is.

Mevrouw Vogels, het is helemaal niet zo dat we nooit meer een akkoord over iets zullen bereiken. Het is niet zo dat ik triomfalistisch ben of de indruk heb dat we goed bezig zijn. Integendeel, ik besef heel goed dat, als we zo'n grote transitie opstarten, er een periode aanbreekt waarin we moeten zoeken en bekijken wat we uit die eerste stappen in de integrale jeugdhulpverlening kunnen leren. Ik wil absoluut niet het gevoel geven dat ik iedereen met een aantal woorden onder tafel wil kletsen – integendeel. Ik besef zeer goed wat het op het terrein betekent om met zulke transities om te gaan. De noden in de sector van de jeugdhulp zijn groot. Ik wilde alleen aantonen dat we de voorbije jaren wel degelijk zeer concrete initiatieven hebben genomen die hebben geleid tot een aantal maatregelen, aanbodverbeteringen en systeemwijzigingen om het op een – in termen van kwaliteit – betere manier te organiseren. De aantallen moeten illustreren dat dat de voorbije jaren ook effectief is gebeurd. Het is absoluut niet zo dat ik denk dat daarmee vandaag of tegen 1 maart de ultieme oplossing voor een probleem is gecreëerd. Ik denk wel dat het bouwstenen zijn die tot betere oplossingen zullen leiden en dat we een aantal investeringen in het aanbod hebben gedaan die noodzakelijk zijn.

Uw verhaal van die consulent die van zijn verantwoordelijkheid af zou zijn na het invullen van een formulier, klopt gewoon niet. We zouden ons kunnen verdedigen door te verwijzen naar de formele bepalingen uit het decreet Integrale Jeugdhulp, want daar staat in dat het niet zo is. Dat is echter nog geen antwoord. Natuurlijk is het niet zo dat de deresponsabilisering een feit zou zijn na het invullen van die formulieren. Ik ga er niet mee akkoord om het op die manier te benaderen.

U zegt dat ik investeer in crisis, dat ik aanpak wanneer het te laat is. Ik heb een overzicht gegeven van alles wat we doen om sneller en zelfs rechtstreeks toegankelijk een aantal zaken mogelijk te maken. Ik begrijp uiteraard wel dat wij elkaar niet kunnen overtuigen van het feit dat de transities die werden ingezet, zullen leiden tot een betere organisatie van onze jeugdhulp. Ik zal daarvoor dus geen bijkomende argumenten formuleren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Mijnheer Gysbrechts, u nam nogal duidelijk stelling in mijn richting.

Ik wil u twee dingen zeggen. U zegt dat leden van de meerderheid de minister duidelijk de wacht aanzeggen. Ik heb een vraag ingediend omdat er signalen zijn in de pers en omdat die studie er is. Ik heb gevraagd om verduidelijking. Ik heb gevraagd wat de juiste cijfers zijn, welke tekorten er zijn en wat er deze legislatuur al is gebeurd. We hebben daar een duidelijk

antwoord op gekregen. U interpreteert dat als de wacht aanzeggen. Dat is uw goed recht, maar dat was in ieder geval niet de intentie van de vraagstelling. Indien u de vraagstelling goed zou lezen, zou u merken dat het er ook niet de ondertoon van is.

U zegt dat ik “hoera, hoera” zeg. Dat is zeker niet zo. U hebt het woord “hoera” niet in die context uit mijn mond gehoord. Ik heb alleen gezegd dat er duidelijk heel wat is gebeurd. Het lange antwoord van de minister heeft dat duidelijk bewezen. Zijn er nog veel noden? Is er nog veel werk? Ja. Ik hoop dat we daar allemaal verder voor gaan.

Mevrouw Else De Wachter: Minister, ik wil u bedanken voor uw bijkomende antwoorden. Zoals ik al heb vermeld, zal ik naar aanleiding van deze discussie in de toekomst zeker nog bijkomende vragen om uitleg over dit onderwerp stellen.

Om af te ronden zou ik graag ook een motie aankondigen.

De voorzitter: De interpellatie en de vraag om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Katrien Schryvers, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Nederlandstalige opvang voor drugsgebruikers in Brussel
- 732 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Voorzitter, op 7 januari 2014 heeft tvbrussel over het gebrek aan Nederlandstalige opvang voor drugsgebruikers in Brussel bericht. De vzw Transit zorgt voor een tweetalige crisisopvang voor Brusselse drugsgebruikers. Zij kunnen hier voor maximaal twee weken terecht. Op die tijd zoekt de vzw Transit voor hen opvang op lange termijn, een plek waar ze onder begeleiding met de vervangstof methadon kunnen beginnen en waar ze psychosociale hulp kunnen krijgen. Dat kan in Brussel echter alleen in het Frans.

Voor de Nederlandstalige gebruikers bestond vroeger het opvangcentrum De Sleutel. Sinds het centrum anderhalf jaar geleden is gesloten, is er geen multidisciplinair centrum meer dat drugsgebruikers opvangt. Hierdoor komen Nederlandstalige drugsgebruikers in de Franstalige opvang terecht. Zeker voor wie geen Frans spreekt, is het niet ideaal in een uitsluitend Franstalig centrum te worden opgevangen. Dat kan tot moeilijkheden leiden.

Na de sluiting van De Sleutel heeft de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) beloofd andere mogelijkheden te onderzoeken. Ondertussen is echter geen enkel nieuw initiatief van start gegaan. De Nederlandstalige drugsgebruikers die het Frans niet machtig zijn, worden doorgestuurd naar gewone huisartsen die met mensen met een drugsproblematiek werken. Helaas zijn er ook daar in Brussel veel te weinig van.

In dezelfde uitzending heeft tvbrussel de huidige situatie in Brussel vergeleken met de opvang die in Berlijn voor drugsgebruikers bestaat. Drugsgebruikers in Berlijn komen in de eerste plaats naar het centrum voor methadon. De rest van de werking is hierrond opgebouwd. Aangezien de gebruikers elke dag langskomen, heeft het centrum de kans andere medische problemen, zoals hepatitis C, nauwgezet op te volgen. Daarnaast worden de drugsgebruikers van nabij begeleid voor andere zaken in hun leven die ten gevolge van drugsgebruik verkeerd zijn gelopen. Het gaat dan onder meer om de afbouw van schulden, de zoektocht naar een woonplaats, het weer opbouwen van relaties, de psychische verwerking van de verslaving en het vinden van werk. In Brussel begeleidt geen enkel centrum drugsgebruikers op deze manier. Indien we willen dat drugsgebruikers zich opnieuw in de maatschappij integreren, moeten we hun de kans bieden dat te doen.

Minister, bent u op de hoogte van het gebrek aan Nederlandstalige opvang voor drugsgebruikers in Brussel? Wat vindt u van het huidig begeleidings- en hulpaanbod voor Nederlandstalige drugsgebruikers in Brussel? Hebt u met betrekking tot dit probleem contact gehad met de VGC? Welke mogelijkheden heeft de VGC ondertussen onderzocht? Waarom heeft dat niet tot een nieuw initiatief geleid? Welke stappen zult u ondernemen om in Brussel in opvang voor Nederlandstalige drugsgebruikers te voorzien? Wat vindt u van de vernieuwende werking in Berlijn? Denkt u dat een dergelijk centrum in Brussel nuttig zou zijn en bijgevolg zou moeten worden opgericht?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, vzw De Sleutel heeft geprobeerd een werking voor Nederlandstalige drugsgebruikers in Brussel te starten. Ten gevolge van de onmogelijkheid om een volwaardig partnerschap met een lokale Brusselse partner uit te bouwen, is het centrum echter sinds 1 december 2011 gesloten. Zonder partnerschap was het niet langer mogelijk de dienstverlening te waarborgen. De Sleutel vzw heeft een conventie met het RIZIV in verband met verslaafden afgesloten. Dat betekent dat het budget voor de opvang van de federale overheid afkomstig is.

Momenteel is er geen categoriale Vlaamse dienst die exclusief de begeleiding van drugsgebruikers in Brussel op zich neemt. Zij kunnen wel terecht bij het verslavingsteam van het centrum voor geestelijke gezondheidszorg in Brussel voor de ambulante behandeling van de psychische problemen die uit hun verslaving voortvloeien.

Ik heb hierover geen contact gehad met de VGC. Tot nu toe is de financiering van dergelijke diensten immers een federale bevoegdheid. Dat is een fundamentele bedenking. Ten gevolge van de zesde staatshervorming zal de bevoegdheid voor de betrokken RIZIV-conventies aan de gemeenschappen worden overgedragen. Dat betekent dat de Vlaamse overheid het drugsbeleid in de toekomst verder vorm zal kunnen geven en al dan niet andere accenten zal kunnen leggen.

Los van het Berlijnse voorbeeld lijkt het me evident gemarginaliseerde drugsgebruikers niet enkel methadon te geven, maar ook in de nodige psychosociale hulp te voorzien. Een van de eerste en belangrijke doelen bestaat erin een dagelijkse structuur in hun leven te brengen. Er moet ook voorzien worden in een gezondheidszorg die aan hun specifieke situatie is aangepast. Dat moet een screening op hepatitis C en andere met injecterend gebruik gepaard gaande besmettelijke aandoeningen omvatten.

Voor zover ik weet, is dat ook de visie van de medisch-sociale opvangcentra (MSOC's) in Vlaanderen. Dit wordt op die manier in hun werking vertaald. De MSOC's beschikken over een RIZIV-conventie. Die conventies worden binnenkort aan de Vlaamse Gemeenschap overgedragen. Indien we in de benadering van de MSOC's zouden willen interveniëren of ons daar vragen over zouden stellen, zouden we dat het best in zijn globaliteit bekijken. Volgens mij houden ze wel degelijk rekening met de sociale context van de mensen die zich voor methadon aanmelden. Indien we van oordeel zouden zijn dat de werking moet worden aangepast, moet dat niet specifiek in de Brusselse setting gebeuren. Het zou dan best om alle MSOC's in Vlaanderen gaan. Zodra de Vlaamse overheid effectief over deze bevoegdheid zal beschikken, zal het mogelijk zijn in dit verband een beleid te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, als ik het goed begrijp, blijven de Nederlandstalige drugsverslaafden in Brussel in de kou staan.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ben daar niet voor bevoegd, mevrouw.

Mevrouw Yamila Idrissi: Het is een vaststelling.

Minister Jo Vandeurzen: Dat is een jammere vaststelling.

Mevrouw Yamila Idrissi: U zou toch contact kunnen opnemen met de bevoegde federale diensten om ervoor te zorgen dat dit dossier nog voor de staatshervorming kan worden opgelost. De slachtoffers zitten al in een zware problematiek en kunnen vandaag nergens heen. Volgens mij moet collegelid Grouwels in eerste instantie mee alternatieve oplossingen helpen zoeken. De problematiek in Brussel is schrijnend. Ik vind het bijzonder jammer dat we op een staatshervorming moeten wachten alvorens een oplossing kan worden gevonden of andere alternatieven kunnen worden aangereikt. Ik heb er begrip voor dat er een probleem met het RIZIV is. De Nederlandstalige hulpverlening moet wellicht ook op een andere manier mogelijk zijn. Het is niet mijn taak oplossingen aan te reiken. Dat is de taak van het bevoegde collegelid. Ik zie haar echter ook geen alternatieven aanreiken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Idrissi, u hebt zeker een punt. Daarover moeten we duidelijk zijn. Dit is zeker een belangrijke vraag. Indien mijn informatie klopt, is De Sleutel in december 2011 gestopt. Binnen vier maanden wordt de Vlaamse Gemeenschap hiervoor bevoegd. De financiële afwikkeling van de transfer zal in 2015 worden afgerond.

Volgens mij zal het RIZIV, vier maanden voor de overdracht van de bevoegdheid, niet besluiten nog een nieuwe conventie af te sluiten. Het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) gaat nu, vier maanden voor de bevoegdheden worden overgedragen, niet zeggen dat er een nieuwe conventie zal worden afgesloten. Dat zal zo niet gaan. Zodra wij de volle bevoegdheid hebben, zal het punt zich pertinent stellen: hoe gaan we daarmee om vanuit onze bevoegdheid in Brussel? Tot dat moment wordt methadondistributie door het RIZIV gefinancierd en terugbetaald. Dat is logisch omdat dat projecten zijn die destijds met RIZIV-middelen werden opgezet. Door mijn betrokkenheid in het federale parlement in een vorig leven weet ik dat, als het over de drugshulpverlening ging, de methadondistributie, zoals ze door de MSOC's wordt opgezet, wel degelijk de andere gezondheidsrisico's mee in rekening neemt.

U verwijst naar Berlijn. De meeste MSOC's in Vlaanderen bekijken dat ook zo. Maar ik zie niet goed in hoe wij een gemeenschapsinitiatief met betrekking tot de terugbetaling van prestaties kunnen regelen op een moment dat wij daar nog niet voor bevoegd zijn.

Mevrouw Yamila Idrissi: Binnen een paar maanden wordt dit gemeenschapsmaterie. U gaf daarnet zelf aan dat De Sleutel in november 2011 werd gesloten. We zijn nu bijna drie jaar verder en er werd nog steeds naar geen enkel alternatief gezocht. Ik kijk niet meteen naar u, minister, maar vooral naar collegelid Grouwels van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Ik vind het wat vreemd dat er een kleine drie jaar overheen gaat zonder dat er enig alternatief wordt aangereikt voor de Nederlandstalige drugsgebruikers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hulpmiddelenbeleid
- 748 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, ik heb deze vraag ingediend omdat het vanuit verschillende invalshoeken wel nuttig leek om eens een bilan te maken van wat er al dan niet is gebeurd met betrekking tot het hulpmiddelenbeleid. In het verleden werden daarover al heel wat parlementaire vragen gesteld. We hebben er meerdere discussies over gehad. Een resolutie over de recuperatie en het hergebruik van hulpmiddelen werd in de plenaire vergadering goedgekeurd in 2010. We zijn drie jaar verder en in de beleidsbrief vond ik enkel een verwijzing naar leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelengebruik. Terecht, maar het is de

enige verwijzing die ik vond. Daarom vond ik het nuttig om eens te kijken waar we staan met de uitvoering van die resolutie van 2010 en ook met de conclusies van andere discussies.

Minister, ik herinner mij dat u volmondig het pleidooi kon onderschrijven om de markt op een correctere en efficiëntere manier te laten werken. Daar komt nog bovenop dat we toch met behoorlijke regelmaat klachten blijven ontvangen over de lange doorlooptijd van dossiers en de daarmee gepaard gaande hoge administratieve kost.

Minister, ik had van u graag duiding gekregen bij de bestaande kostenstructuur van een hulpmiddelendossier. Het zou bijzonder interessant zijn om die administratieve kost te vergelijken met de kostprijs van andere dossiers – ik geef als retorisch voorbeeld een dossier persoonlijkeassistentiebudget (PAB).

Een veelgehoorde klacht is dat de multidisciplinaire teams (MDT's) met moeite opgewassen zijn tegen de vraag die hun wordt gesteld naar polyvalentie. Hulpmiddelen beslaan een ongelooflijk breed gamma. Men kan zich de vraag stellen wie er alle aspecten van tot in de puntjes beheerst. Er zijn zeer specifieke kenmerken en toepassingen. In het huidige bestel leidt de kleinste fout – en de kans daarop is legio – ertoe dat dossiers geheel of gedeeltelijk worden geweigerd, dat er beroepsprocedures zijn, en dat de hele mallemolen daardoor blijft draaien, met alweer een behoorlijke kostprijs tot gevolg.

Minister, kunt u toelichten waarom er niet meer gebruik wordt gemaakt van gemachtigde experts? Waarom opteert men niet meer voor een dialoog op basis van casemanagement in plaats van, telkens als er zich een fout voordoet, een dossier al dan niet gedeeltelijk terug te sturen?

Minister, in eerdere discussies gaf u aan dat er ruimte was om de procedure te herbekijken. Welke initiatieven werden al genomen? Welke initiatieven staan eventueel nog op stapel en mogen we nog verwachten?

Een van de organisaties die actief is rond hulpmiddelen is Modem. Het gaat dan om heel specifieke hulpmiddelen: computertoepassingen, IT-, spraak- en communicatiehulpmiddelen. Modem is een kleine organisatie voor mensen met een beperking en hun hulpverleners en familieleden. Modem heeft een groot bereik, en dankzij de werking van deze organisatie kunnen extra kosten voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) worden vermeden. Dat lijkt mij toch wel essentieel. In haar werking probeert Modem op een gerichte manier informatie en kleine aanpassingen te verschaffen, waardoor grotere kosten kunnen worden vermeden.

Minister, in de marge van een discussie over de interne staatshervorming deed u op 15 mei 2013 een uitspraak over de werking van Modem. Ik citeer: "Het is juist dat wat Modem betreft, ik persoonlijk erg gecharmeerd ben door de manier waarop zij het gebruik van communicatiehulpmiddelen als expertise hebben verworven." Ingevolge die interne staatshervorming werd per 31 december 2013 de subsidiëring door provincies, in dit geval de provincie Antwerpen, stopgezet. Welke initiatieven hebt u al genomen of zult u nog nemen om ervoor te zorgen dat de continuïteit van de dienstverlening wordt gegarandeerd en vooral dat de opgebouwde expertise niet verloren gaat? De vzw heeft geen andere werkingsmiddelen dan die die door de provincie worden verschaft. De provincie mag het niet meer doen ingevolge de interne staatshervorming. Op welke manier zorgen we ervoor dat de werking, waardoor u – ik citeer u – gecharmeerd bent, op peil kan worden gehouden en worden gevrijwaard?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: De overgrote meerderheid van alle vragen die aan het VAPH worden gesteld, gaan over hulpmiddelen. Wij hebben het hier altijd over bedden en infrastructuur, maar dit is een uitermate groot deel van de dienstverlening. Zeer veel mensen maken daar

gebruik van, zeer veel dossiers gaan hierover. Dit is een essentieel onderdeel, voor veel mensen maakt dit een verschil.

Er staat inderdaad heel wat te gebeuren. De heer Van Malderen verwijst naar de interne staatshervorming, maar er is ook de zesde staatshervorming. We denken na over het optrekken of het laten wegvallen van de leeftijdsgrens. Ik heb hier in de commissie al gezegd dat er op het vlak van hulpmiddelenbeleid nog zinvol werk kan worden verricht, met betrekking tot zowel de prijs als de efficiëntie. Ik heb zelf eens een vergelijking gemaakt tussen een aantal hulpmiddelen die hier op onze refertelijst staan en wat het zou kosten in Engeland of Nederland. De sector is zodanig georganiseerd dat een logische vergelijking zeer moeilijk te maken is. We hebben daar nog veel potentieel voor de toekomst. Er kan nog veel gebeuren, met betrekking tot zowel de prijs als de efficiëntie. Er is al veel gebeurd. Er werden al heel wat zaken opgestart. Maar het is een uitermate technisch gegeven.

Ik heb ook onlangs het voorrecht gehad om met een aantal multidisciplinaire teams samen te zitten. Zij werken echt heel vaak met betrekking tot die refertelijsten en die hulpmiddelen, en dat is bijzonder complex. De vraag die hier wordt gesteld, is zeer terecht. Het is mijn aanvoelen dat we hierop moeten blijven inzetten, niet alleen met het oog op een betere dienstverlening, maar ook om nog efficiëntiewinsten te boeken.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, het is me ondertussen duidelijk geworden wat er aan de hand is. Ik heb met veel aandacht de vragen van de heer Van Malderen doorgenomen en als ik de bladzijden zie liggen die de minister ons zo dadelijk opnieuw zal bezorgen, dan vrees ik dat we hier opnieuw een zeer omslachtig en uitvoerig antwoord zullen krijgen, dat erop neerkomt hoe goed het allemaal wel is geweest en wat er allemaal wel is gebeurd. Toch wil ik me hierbij aansluiten, al was het maar omdat ik zelf een – weliswaar schriftelijke – vraag heb ingediend over het laatste onderdeel van de vragen, over Modem.

Minister, om te voorkomen dat ik straks op mijn schriftelijke vraag het antwoord krijg dat de problematiek in de commissie werd behandeld, zal ik het me dan toch maar veroorloven om hier mijn schriftelijke vragen aan u voor te leggen, wetend dat u daar zeker probleemloos op zult kunnen antwoorden.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik heb die vraag ook gesteld.

Mevrouw Vera Van der Borght: Dan moet u ook uw schriftelijke vraag erbij nemen.

Minister, ik wil tot de essentie komen. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het dossier van Modem? Komt er financiële steun van Vlaanderen om het verlies van de provinciale subsidies te compenseren? Zo ja, op welke manier en volgens welke modaliteiten? Hoeveel bedraagt de steun dan, en gedurende welke periode zal de steun gegarandeerd zijn? Zo niet, aanvaardt u dan de waarschijnlijkheid dat Modem wegens financiële tekorten zijn onafhankelijke dienstverlening zal moeten stopzetten? Wilt u dan nagaan of er op een andere manier voor dergelijke complexe technologische hulpmiddelen een adviesinstantie in het leven kan worden geroepen? Ik zal met belangstelling luisteren naar uw antwoord. Ik zal toch proberen om het allemaal te vatten.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, geachte leden, ik wil me ook graag aansluiten bij de vragen van de heer Van Malderen. Die hulpmiddelen zijn echt wel essentieel voor heel veel personen met een handicap, zodat ze toch net dat beetje zelfstandig kunnen functioneren. We hebben hier ook al gesproken over de interne staatshervorming in dat verband. We hadden begrepen dat die niet echt concrete gevolgen zou hebben voor personen met een handicap. Ik weet nog dat er in dat kader ook even is verwezen naar Modem. Toen heb ik de verzekering gekregen dat die situatie wel zou worden opgelost, dat we ons geen zorgen hoefden te maken. Er zou niet zoveel veranderen. Ondertussen zien we echter wel dat die

interne staatshervorming wordt uitgevoerd en dat de provincies vanaf 1 januari 2014 organisaties zoals Modem niet meer kunnen financieren.

We lopen nu natuurlijk het risico heel veel expertise en ervaring te verliezen. Dat vind ik echt jammer. We weten dat het VAPH ook een multidisciplinair team heeft en zelf onvoldoende expertise in huis heeft om die hoogtechnologische ontwikkelingen te volgen, zeker als het gaat over communicatiehulpmiddelen, ICT enzovoort. Ik vind het dan bijzonder jammer dat men het kind met het badwater zou weggooien. In het kader van de zesde staatshervorming zijn die hulpmiddelen ook overgedragen. Het lijkt me een grote uitdaging, zeker in het kader van Perspectief 2020. Daarin wordt ook verwezen naar hulpmiddelen, maar voor zover ik heb vastgesteld, is er niet zoveel beweging op dat terrein, en ik betreur dat toch.

Ik wil ook even terugkomen op de belofte die u zou hebben gedaan om in onafhankelijke adviezen met betrekking tot hulpmiddelen te voorzien. Tot nu toe heb ik daar niets van vernomen. Is er in dergelijk advies voorzien? Is dat ondertussen in orde? Hoe zit het heel concreet met Modem? Kunnen we die organisatie nog redden, of is het kalf al verdronken? Ik hoop van niet. Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik had dezelfde vragen gesteld als mevrouw Van der Borght en wacht met evenveel interesse op het antwoord.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Van der Borght, u hebt een geweldige theorie van complotten en strategieën.

Mevrouw Vera Van der Borght: Complotten is wat sterk uitgedrukt, het is strategie.

Minister Jo Vandeurzen: Ik weet niet of u het boek ‘De slinger van Foucault’ van Umberto Eco kent. U moet dat eens lezen. *(Opmerkingen van mevrouw Vera Van der Borght)*

Dat is een kanjer, maar dan zult u zien dat daar wordt geredeneerd in grote complotten, waarvan dan achteraf blijkt dat dit alles veeleer in het hoofd van iemand zat dan dat het werkelijkheid is.

De expertise ten aanzien van alle aspecten van de hulpmiddelenproductie en -verstrekking is mee bepalend voor tal van zorgconcepten voor een brede doelgroep van personen met een beperking, ouderen en chronisch zieken. We weten bovendien dat hulpmiddelen voor deze doelgroepen van belang kunnen zijn in het kader van revalidatie, palliatieve zorg en de zorg voor mensen met acute en andere stoornissen van mentale en/of fysieke aard. Ter ondersteuning van deze expertise en met het oog op het onderbouwen van de beleidsontwikkelingen ter zake lanceerde het VAPH, in samenwerking met het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een projectoproep via de omzendbrief van 6 december 2013, getiteld ‘Toekenning van bijzondere subsidies aan voorzieningen - Thematische oproep betreffende het bevorderen van het inzetten van hulpmiddelen zonder enige leeftijdsbeperking’.

Met die oproep wil ik de bestaande initiatiefnemers die betrokken zijn bij de ontwikkeling en/of verstrekking van communicatiegerelateerde hulpmiddelen en mobiliteitshulpmiddelen financieel ondersteunen in hun inspanningen om deze verstrekkingen betaalbaarder, accurater en dus efficiënter en effectiever te maken. Daartoe worden middelen ter beschikking gesteld om een bijdrage te leveren aan drie prospectieve acties. Ten eerste is er de voorbereiding van de functionele analyse voor een online, interactieve databank ten behoeve van alle betrokkenen bij het voortraject van de hulpmiddelenverstrekking, waaronder gebruikers – ongeacht hun leeftijd en problematiek –, gebruikersorganisaties, diensten voor maatschappelijk werk, revalidatiecentra, multidisciplinaire teams, voorzieningen, artsen, overheden, producenten, leveranciers enzovoort. Ten tweede is er de ondersteuning van de productontwikkeling met betrekking tot communicatiegerelateerde hulpmiddelen en

mobiliteitshulpmiddelen. Ten derde is er de ontwikkeling van programma's voor hergebruik van communicatiegerelateerde hulpmiddelen en mobiliteitshulpmiddelen.

De beslissingen met betrekking tot de toekenning werden vandaag ondertekend. Dit komt toe aan vier samenwerkingsverbanden van telkens een door het VAPH erkende voorziening met andere organisaties met expertise met betrekking tot de voormelde prospectieve acties. Het betreft de vzw Gouverneur Kinsbergen – dat gaat dus over Modem –, de vzw Pegode, de vzw Stijn en de vzw Zonnestraal. Wat de aanbevelingen over een versterkte marktwerking betreft, hanteert het VAPH voor de bepaling van subsidiebedragen sinds 2010 het principe van de goedkoopste adequate oplossing. Dat principe komt erop neer dat voorafgaand wordt opgelijst over welke functies een hulpmiddel minimaal moet beschikken opdat het een adequate oplossing kan zijn voor de persoon met een handicap. De prijs van het goedkoopste hulpmiddel dat over die functies beschikt en de verwachte gebruiksduur heeft die aansluit bij de refertetermijn, vormt het uitgangspunt voor de bepaling van het subsidiebedrag. Belangrijk is uiteraard ook dat het hulpmiddel in Vlaanderen vlot verkrijgbaar moet zijn. Bij kunstmatig hoge prijzen ten gevolge van een zeer beperkte marktwerking wordt desgevallend gekozen voor internationale benchmarking alvorens het refertebedrag te bepalen.

Wat de opmerking aangaande de lange doorlooptijd van dossiers van individuele materiële bijstand (IMB) en de daarmee gepaarde gaande administratieve kosten betreft, wil ik de volgende elementen van antwoord aanreiken. Het VAPH heeft er de jongste jaren naar gestreefd de interne procedures efficiënter en doelmatiger te maken, met als doel het VAPH-traject voor de cliënt zo kort mogelijk te maken. Wanneer we specifiek kijken naar de termijn die ligt tussen het ontvangen van een formeel en inhoudelijk goedgekeurd MDV en het nemen van een administratieve beslissing over de vraag IMB, kunnen we stellen dat een zeer hoog percentage wordt gehaald inzake de normen die het VAPH zichzelf heeft opgelegd. In 2012 werd 73,47 procent van de IMB-vragen volgens de PEC-procedure (Provinciale Evaluatiecommissie) binnen de 90 dagen afgewerkt. Voor de dossiers zonder PEC-procedure lag het percentage op 81,44 procent binnen de 45 dagen. In 2013 werd 82,73 procent van de IMB-vragen volgens de PEC-procedure binnen de 90 dagen afgehandeld. Voor de dossiers zonder PEC-procedure lag het percentage op 82,13 procent binnen de 45 dagen.

Ook wat betreft de betalingstermijnen, kan ik enkel maar vaststellen dat het VAPH de opgelegde norm haalt. Wanneer een betaalrijpe factuur naar het VAPH wordt gestuurd, is de periode tot ordonnancering beperkt tot ongeveer 8 dagen, terwijl de norm op 21 dagen ligt.

Om de kostenstructuur van een dossier in kaart te brengen, is het belangrijk te kijken naar de belangrijkste kostendrijver, met name de tijdsinvestering. Wanneer we uitgaan van een standaarddossier IMB worden twee verslagen vereist: het multidisciplinair verslag en een adviesrapport, bij volgende aanvragen enkel een adviesrapport. Het multidisciplinair verslag bevat alle elementen die nodig zijn om de inschrijfbaarheid te bepalen en de ondersteuning te motiveren. Zo'n verslag is naast het aanvraagdocument een noodzakelijk onderdeel van elke eerste aanvraag bij het VAPH. Bij een volgende aanvraag kan het team indien nodig dit verslag updaten of soms een geheel nieuw verslag opmaken. Daarnaast vereist een vraag voor IMB één of meerdere adviesrapporten. Bij een eerste aanvraag worden ze aan het MDV toegevoegd, bij latere aanvragen voor hulpmiddelen kunnen enkel adviesrapporten volstaan.

Tevens dienen wij erop te wijzen dat voor relatief kleine hulpmiddelen met een kostprijs van minder dan 375 euro en voor hernieuwing na de refertetermijn, door het VAPH wordt ingezet op een systeem van gemotiveerde aanvraag, waarbij de cliënt zonder bemiddeling van een MDT hulpmiddelen kan aanvragen mits motivering. Tot nu toe vergoedt het VAPH de MDT's op basis van een schuldvordering die met een verslag wordt meegestuurd. Dat betekent een administratieve last, zowel voor het MDT als het voor het VAPH, en de vergoedingen komen soms pas een hele tijd na de prestatie.

Een multidisciplinaire werking is volgens het VAPH onontbeerlijk om tot een goede indicering te komen. Dat impliceert dat er voldoende overleg moet zijn tussen de betrokken

disciplines en daarvoor wordt extra tijd uitgetrokken. Tot het onderdeel administratieve belasting rekenen we onder andere het uitschrijven van het verslag, het maken van afspraken enzovoort.

In een onderzoek dat het VAPH heeft uitgevoerd in samenwerking met een aantal MDT's, is de tijdsinvestering voor de opmaak van een dossier in kaart gebracht. Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat de tijdsinvestering voor een integraal PAB-dossier, dat wil zeggen inclusief PAB-inschalingsverslag, even hoog ligt als voor IMB, namelijk negen uur.

De bemerking dat de complexiteit van de hulpmiddelen leidt tot kleine foutjes, die op hun beurt dan weer aanleiding geven tot geweigerde dossiers, moet worden genuanceerd. Het VAPH beseft dat het hulpmiddelenspectrum zeer uitgebreid en divers is. Het agentschap verwacht daarom niet van de multidisciplinaire teams dat zij met elk aspect ervan tot in de kleinste details vertrouwd zijn. In dat kader verwijzen we naar het belang van de samenwerkingsverbanden die door het agentschap sterk aangemoedigd worden, zodat teams met uiteenlopende expertise een netwerk zouden opbouwen waarbinnen de cliënt gericht kan worden doorverwezen. De incentives waarin hiervoor voorzien wordt, illustreren de visie van het agentschap dat over hulpmiddelen met voldoende kennis van zaken moet worden geadviseerd om een goede oplossing te kunnen betekenen voor de persoon met een handicap.

Wanneer we puur objectief naar de cijfers kijken, kunnen we stellen dat ongeveer 15 procent van de dossiers wordt geweigerd. Dit cijfer zegt evenwel niet alles, omdat er vaak ook een inhoudelijke motivering aanwezig is om over te gaan tot een weigering. Daarnaast is het ook zo dat het VAPH de voorbije jaren continu heeft ingezet op het proactief afstemmen om zodoende een eenvormigheid in de beoordeling te vrijwaren. Zo wordt er afgestemd met de vijf provinciale evaluatiecommissies alsook met de drie heroverwegingscommissies. Per kwartaal organiseert het VAPH een overleg met de voorzitters van deze acht commissies. Tijdens deze overlegmomenten werden vanuit de administratie tal van nota's en thema's toegelicht en werden concrete richtlijnen en werkafspraken gemaakt die zowel de kwaliteit als de uniformiteit van de beslissing versterken.

Deze richtlijnen en afspraken komen tot stand in overleg met de voorzitters zodat er geenszins sprake kan zijn van een dictaat door het agentschap. Door middel van argumenten en discussies slaagt het VAPH erin om een consensus te bereiken en om duidelijke afspraken te bewerkstelligen. Naar aanleiding van een aantal terugkomende vragen werd er eveneens een infowijzer samengesteld, die via het internet te raadplegen is. Met dit initiatief toont het VAPH aan dat het wel degelijk een antwoord kan bieden op de vraag naar stroomlijning en afstemming van de provinciale evaluatiecommissies en heroverwegingscommissies. De kritiek van 'sluipende besluitvorming' die nog vermeld werd in het Perspectiefplan 2020, is in die zin ook achterhaald. Het VAPH maakt zich dan ook sterk door te stellen dat de uniformiteit in beslissingen door middel van deze infowijzer kan worden verzekerd. Dit engagement kent bovendien sterke waardering vanuit verschillende hoeken van het werkveld. Ik denk daarbij aan de PEC, de gebruikersorganisaties, de voorzieningen en de MDT's.

De gemachtigd experts worden volgens de procedure ingeschakeld bij individuele dossiers wanneer het MDT hulp vraagt aan het Kenniscentrum Hulpmiddelen (KOC) en het KOC de coaching van het MDT niet kan opnemen door de complexiteit van de zorgvraag. De financiering van een gemachtigd expert gebeurt op basis van de betaling van een vergoeding per expertrapport. Dit bedraagt vandaag 449,73 euro plus de eventuele verplaatsingskosten voor de experts, conform de regeling beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de criteria, voorwaarden en refertebedragen van de tegemoetkomingen in de individuele materiële bijstand voor de sociale integratie van personen met een handicap.

De MDT's worden geacht de algemene aanpak van het cliëntendossier na te streven en op te treden als casemanager voor de cliënten. Ze kijken vandaag bovendien reeds ruimer dan enkel en alleen naar de VAPH-ondersteuning bij het beoordelen van de zorgvragen van een cliënt.

Een mogelijk aanvullende piste voor de inschakeling van experten kan worden gevonden in het uitsluitend gebruik van experten voor technisch complexe ondersteuningsvragen zoals domotica en computergestuurde spraak- en andere communicatiesystemen. Experten zouden in zo'n scenario laagdrempelig toegankelijk zijn als eerstelijnsdienst en zouden kunnen fungeren als expertisecentrum met ruimte voor nieuwe opdrachten zoals leren gebruikmaken van assistieve hulpmiddelen alsook de evaluatie van het gebruik.

In het kader van het herbekijken van de procedure worden sedert 2012 de gemachtigde experten communicatie ingeschakeld in het onderzoeken van het gebruik van courante oplossingen, zoals een tablet als communicatiehulpmiddel. Dit onderzoek wordt gevoerd aan de hand van zorgvragen die gesteld worden in individuele dossiers. De informatie vanuit deze verschillende dossiers wordt verder besproken en uitgewerkt om te komen tot een gedragen standpunt aangaande bijvoorbeeld de mogelijkheden van een tablet als communicatiehulpmiddel: voor wie is deze oplossing een adequate oplossing, welke toebehoren zijn nodig om het gebruik te optimaliseren, enzovoort?

In 2013 is de vraag eveneens gesteld voor het domein omgevingsbediening. Naast het inschakelen van de gemachtigd experten schakelt het Kenniscentrum Hulpmiddelen de expertise vanuit het werkveld ook in bij: het organiseren van opleidingen en demo's van hulpmiddelen; het in kaart brengen van de voor- en de nadelen van een hulpmiddel; het bepalen van de criteria om te komen tot een adequate oplossing om tot refertevoorstellen te komen; het ontwikkelen van een visie binnen een bepaald domein hulpmiddelen, bijvoorbeeld woningverlichting voor personen met visusbeperking.

Mijn appreciatie is inderdaad groot voor de expertise die tal van organisaties en voorzieningen, onder andere Modem, opbouwen inzake zorgnoden en de mate waarin hulpmiddelen daaraan kunnen tegemoetkomen. Ik heb het al gezegd toen ik verwees naar de beslissing van het VAPH van vandaag. Het vermelde besluit van de Vlaamse Regering laat toe om het inzetten van kwaliteitsvolle expertise bij de hulpmiddelenverstrekking te honoreren. Zo ook Modem, dat functioneert als onderdeel van de vzw Gouverneur Kinsbergencentrum, een extern verzelfstandigd agentschap in privaatrechtelijke vorm van de provincie Antwerpen.

De vzw is erkend als gemachtigd expert voor het functioneringsdomein communicatie. Deze dienstverlening wordt volgens de procedure ingeschakeld bij individuele dossiers wanneer het multidisciplinair team hulp vraagt aan het Kenniscentrum Hulpmiddelen en het kenniscentrum de coaching van het multidisciplinair team niet kan opnemen door de complexiteit van de zorgvraag.

Ik vernam dat het provinciebestuur van Antwerpen aangeeft in 2014 in de nodige middelen te voorzien om de toekomst van Modem binnen het Gouverneur Kinsbergencentrum veilig te stellen. Dit is ook te lezen in het beknopt verslag van de zitting van de provincieraad van Antwerpen van 17 december 2013.

Naar aanleiding van de interne staatshervorming – vóór de laatste provincieraadsverkiezingen – zijn alle uitgaven van de provincies die betrekking hebben op de domeinen van die staatshervorming, gescreend. Er werd afgesproken wat bij de provincie blijft en wat moet worden overgenomen door de Vlaamse Gemeenschap. Daarvoor komen de middelen uit het provinciefonds over. Verder werd afgesproken wat de provincies tijdelijk kunnen continueren en wat dan bij de zesde staatshervorming naar Vlaanderen komt. Het Gouverneur Kinsbergencentrum kwam dan aan bod. Het resultaat is geïnterioriseerd in de Vlaamse bevoegdheden. Toen is niet gesteld dat we dat in die procedure zouden meenemen. Het klopt wel dat ik altijd gezegd heb – u verwijst naar een uitspraak van mij uit die periode – dat die expertise absoluut behouden moet blijven. Dat is de reden waarom intussen die oproep is gebeurd en de toewijzing vandaag ook effectief is gebeurd. Dat is één aspect. Een tweede aspect is dat gemachtigde experten zoals het Gouverneur Kinsbergencentrum ingeschakeld

blijven in het onderzoek naar gebruik van courante oplossingen zoals een tablet als communicatiehulpmiddel.

Daarmee is nog niet alles afgedekt wat de financiering betreft. We zijn aan het onderzoeken, samen met het Gouverneur Kinsbergencentrum, hoe we ervoor kunnen zorgen dat ook de expertise inzake laagdrempelige communicatie en het verschaffen van informatie over hulpmiddelen niet verloren gaat. Hierover vond vorige week nog een overleg plaats op mijn kabinet. Nieuw is dat in het kader van de projectoproep alleszins een financiering van de expertise gedeeltelijk is verzekerd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, we hebben allemaal goede intenties inzake deze problematiek. Zoals mevrouw Jans zei: er is nog marge om de zaken vooruit te laten gaan. Het is goed dat het VAPH zijn eigen normen haalt. Niet elk overheidsbedrijf kan dat zeggen. Denk aan de NMBS.

We mogen natuurlijk ook eens naar de klanttevredenheid kijken. We zien dat nogal wat mensen de procedure als lang en stroef ervaren. Vaak loopt het fout op details. Er is sprake van 15 procent weigeringen. Is dat veel of weinig? Ik weet het niet. We zouden moeten nagaan hoeveel van die 15 procent in tweede of derde orde goedgekeurd geraken en hoeveel er op niet-inhoudelijke grond worden geweigerd. We zouden moeten nagaan of we via een soort bestuurlijke lus de zaak makkelijker vooruit kunnen laten gaan.

Ik denk dat de hulpmiddelen bij uitstek een voorbeeld zijn van waar een hervormingsagenda echt nodig is in het departement Welzijn. Er is het verhaal van middelen, maar de manier waarop je die toepast, lijkt mij hier toch wel belangrijk. U hebt zelf gezegd dat tijd geld kost. Een soepeler verloop zou ons dus behoorlijk wat middelen kunnen besparen. Ik onderschrijf uw suggestie om vaker een beroep te doen op gemachtigde experts wanneer het over complexe dossiers gaat.

Ik neem met plezier nota van de beslissing die het VAPH genomen heeft om op zijn minst voor Modem en voor een aantal andere projecten die u genoemd hebt, projectmiddelen toe te kennen. Daarmee is het probleem natuurlijk niet voor 100 procent opgelost. Die bedenking hebt u zelf ook gemaakt. Een projectoproep is sowieso een tijdelijk gegeven. Bij dergelijke werkingen zit de kostenstructuur bijna voor 100 procent bij het personeel. Het is per definitie een recurrente kost. Ik begrijp dat die besprekingen bezig zijn. Ik hoop dat er de komende weken positief nieuws te halen valt. Het is een stap, maar we zijn nog niet aan het eindpunt om de expertise in dezen voor 100 procent veilig te stellen.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrepen heb, is Modem vandaag erkend in het kader van de projectoproep, zoals de collega zegt. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Ja, maar dat is een basisfinanciering. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Ja, maar ze hebben dan ook een basisfinanciering vanuit de provincie. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Dus vanuit Vlaanderen is er enkel een vergoeding per dossier dat zij zullen adviseren. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Minister Jo Vandeurzen: Als ik het goed heb begrepen, is er nog een soort saldo in hun werking dat voornamelijk te maken heeft met adviseringen die zij doen aan externen. Er is op het kabinet overleg geweest om na te gaan of er daar oplossingen voor bestaan.

Mevrouw Mieke Vogels: Het is dus een voorlopige oplossing, maar geen echt duurzame.

Als ik het goed begrijp, zegt u dat de multidisciplinaire teams beslissen of ze een vraag naar expertise stellen aan een erkend expertisecentrum. In dit geval, als het over communicatiemiddelen gaat, zijn het de multidisciplinaire teams die beslissen en niet de personen met een handicap zelf. Of moet ik deze vraag in een nieuwe schriftelijke vraag gieten? *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Ik zal de vraag schriftelijk stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Vogels tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toekomst van het Protocol van Moed
- 754 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Het gaat hier over een van de vele projecten die wij op het domein van welzijn en op alle Vlaamse domeinen kennen, namelijk het project Protocol van Moed. Dat project ging van start in 2012. Het bestaat erin dat hulpverleners maandelijks een overleg hebben over dossiers inzake kindermishandeling met vertegenwoordigers van de politie en het parket. Dat is vrij uniek. Enerzijds zijn er de hulpverleners die hun cliënt garanderen dat zij de informatie niet zullen doorgeven aan politie en parket. Anderzijds is er het groeiend besef dat men rond kindermishandeling niet goed kan werken wanneer men dat overleg niet op een of andere manier organiseert.

Het Protocol van Moed ging van start als proefproject in het arrondissement Antwerpen met als doel de grenzen van het beroepsgeheim af te tasten en na te gaan hoe een meer accurate aanpak van kindermishandeling kan gebeuren. De eerste evaluatie was heel positief. Uzelf hebt in het tijdschrift Weliswaar van januari 2012 nog op het belang gewezen van dit project en het protocolakkoord dat daarover bestond met de federale minister van Justitie, mevrouw Annemie Turtelboom. Daarbij kunnen we immers, zo zei u, grote stappen vooruit zetten en een meerwaarde betekenen om de mogelijkheden en de grenzen van hulpverlening en gerechtelijke hulpverlening af te tasten in concrete situaties.

In juli werd het project nog met zes maanden verlengd tot 31 december 2013. Intussen was er ook een grote conferentie over dat Protocol van Moed, waarbij u en federaal minister Turtelboom het woord hebben gevoerd.

Het project liep af op 31 december 2013, maar niemand op het terrein weet hoe het nu verder zal evolueren. Wordt dat protocol structureel verankerd, vooral ook omdat andere arrondissementen vragende partij zijn om dat ook bij hen toe te passen? Niemand weet wat op dit moment het gevolg is van dit project.

Minister, waarom wordt het Protocol van Moed niet voorgezet? Hoe ziet u de verdere evolutie van de werking van dat protocol en hoe ziet u de verdere samenwerking tussen hulpverlening en parket met betrekking tot kindermishandeling?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, allereerst kunnen wij ons aansluiten bij de appreciatie voor wat werd en wordt gerealiseerd in het kader van het Protocol van Moed.

De ervaringen op het terrein met dit pilootproject zijn positief. Die teneur is ook terug te vinden in het wetenschappelijke onderzoek van de KU Leuven dat de methodiek van het Protocol van Moed kritisch beschrijft. We zullen dan ook de bruikbare beleidsaanbevelingen die het rapport bevat, naar waarde schatten. We willen dat onder meer doen door ze in een ruimer kader te plaatsen.

Het is eigenlijk een aftasten van de raakvlakken tussen Welzijn en Justitie en politie. Dat zal de komende maanden en jaren ook in dit parlement een belangrijke kwestie zijn. Er zijn de voorbije jaren op verschillende beleidsniveaus – federaal, Vlaams, provinciaal en stedelijk – diverse waardevolle en vernieuwende initiatieven ontwikkeld, die bijdragen aan een efficiënte en adequate aanpak van geweldproblematieken. Het versterken van de samenwerking tussen Welzijn, politie en Justitie vormt daarbij het uitgangspunt.

We denken daarbij aan projecten zoals het Protocol van Moed, maar ook aan het CO3-project in Antwerpen en LINK in Limburg, het project For Kid in Leuven en de Korte Ketenaanpak in Mechelen. De gemeenschappelijke deler in al die projecten is de zoektocht naar mogelijkheden voor het delen van informatie in functie van het stoppen van kindermishandeling en/of intrafamiliaal geweld, het aanpakken van de onderliggende oorzaken van het geweld en, tegelijkertijd, het versterken van beschermende factoren.

Sommige van die initiatieven worden wetenschappelijk begeleid, met name het Protocol van Moed en CO3. Andere initiatieven baseren zich op goede ervaringen in andere Vlaamse regio's, zoals de opstart van CO3 deze maand in Limburg, of op good practices in het buitenland. Dat laatste geldt voor het project For Kid in Leuven, dat geënt is op het concept van een 'Child Advocacy Center'.

Naast gelijkenissen zijn er ook verschillen, bijvoorbeeld qua doelgroep, problematieken die aangemeld kunnen worden, de methode die gehanteerd wordt en de doelstellingen die binnen de samenwerking nagestreefd worden. De verschillen tussen de projecten maken ook dat er, zoals in Antwerpen, gesproken kan worden van complementariteit in de aanpak van geweldproblemen.

Het overzicht van deze initiatieven illustreert dat het niet ontbreekt aan inzet op het terrein om de samenwerking tussen Welzijn, politie en Justitie te verbeteren. Het lijkt ons evenwel cruciaal om op korte termijn binnen die verscheidenheid een beleidslijn te ontwikkelen die een gedragen en consistente bredere beleidsaanpak mogelijk maakt. We staan nu voor de keuze tussen versnippering of inbedding. Wij kiezen voor dat laatste.

In dat verband vermeld ik dat het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, samen met de administratie Justitie, op 17 maart een dialoogmoment organiseert voor en met vertegenwoordigers van Welzijn, Justitie en politie, praktijkwerkers en beleidsmensen. De finaliteit van die dialoog is uit de ervaringen en onderzoeksbevindingen met betrekking tot de lokale projecten, relevante en wenselijke beleidsperspectieven te distilleren voor een consistente aanpak van geweld, misbruik en kindermishandeling in Vlaanderen.

Aandachtspunten daarbij zijn in elk geval: het creëren van een wettelijke rechtvaardigingsgrond voor het delen van informatie tussen hulpverlening, politie en Justitie in het raam van de aanpak van intra- en extrafamiliale kindermishandeling en van intrafamiliaal geweld en het verankeren en onderling afstemmen van de ontwikkelde goede praktijken.

Wat dat eerste betreft, kunnen we niet genoeg benadrukken hoe belangrijk het is om een wettelijke rechtvaardigheidsgrond te creëren waarop het overleg Welzijn-Justitie-politie in individuele cliëntsituaties kan terugvallen. Binnen Justitie bijvoorbeeld wordt geïnteresseerd, betrokken, maar door sommigen ook met behoedzaamheid gekeken naar de evoluties op het terrein. De verschillende manier van werken in de diverse lokale projecten kan niet als vanzelf door eenzelfde wettelijke grond gevat worden. We moeten dat dus grondig bekijken. Het is ook duidelijk dat het nodige legistieke werk op termijn noodzakelijk zal zijn voor een verdere verankering die het lokale overstijgt. En dat vraagt tijd.

Wat het tweede aandachtspunt betreft, stellen we vast dat de meeste lopende projecten, althans op korte en middellange termijn, een verzekerde werking hebben door onder meer ook de inbreng van provinciale en lokale middelen. Aan ons is in dat verband inderdaad een vraag gesteld voor het Protocol van Moed, met name door het Vertrouwenscentrum

Kindermishandeling (VK) Antwerpen, dat we gericht hebben ondersteund om mee het Protocol van Moed mogelijk te maken.

Voor alle duidelijkheid: het VK Antwerpen ontving voor de periode van 1 januari 2011 tot 31 december 2011 een subsidie van 53.220 euro en voor de periode van 1 januari 2012 tot 31 december 2012 een subsidie van 35.911 euro voor de implementatie van het Protocol van Moed. Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen diende in december 2012 een aanvraag tot verlenging in, in eerste instantie tot 30 juni 2013, nadien tot 31 december 2013. Voor de eerste verlenging van zes maanden werd een subsidie toegekend van 25.000 euro. Een tweede verlenging voor eenzelfde bedrag werd niet toegekend. De Inspectie van Financiën adviseerde die tweede verlenging immers negatief.

De momenteel voorliggende vraag betreft evenwel niet de verlenging van het lopende Protocol van Moed, maar slaat op het opstarten van een nieuw project, 'Kinder- en jeugdexpertenteam intrafamiliaal geweld'. Dat projectteam zou inhoudelijk-therapeutische expertise koppelen aan het samenbrengen van Justitie en hulpverlening, om zo de schakel te worden in zware dossiers tussen Justitie en hulpverlening.

Ik hoop dat u begrijpt dat we daar in de geschetste context niet zomaar kunnen op ingaan. We moeten immers eerst de ervaringen van en met de verschillende projecten evalueren en daarop een consistente en met Justitie overlegde beleidsaanpak enten. Daarnaast zijn er de recente rapporten inzake misbruik en geweld, waar dit ook een thema vormt, en die hier binnenkort besproken zullen worden. Het gaat dan bijvoorbeeld over het historische misbruik.

Nu bijkomend, boven op het bestaande, ondoordacht een nieuw en net weer iets anders ingekleurd project installeren, zou enkel leiden tot verdere versnippering en verwarring. De meest prioritaire uitdaging is dan, naast het creëren van een wettelijk kader voor en het consistent verankeren van het cliëntgebonden overleg Welzijn-Justitie-politie, het lopende project Protocol van Moed te continueren. Maar dat kan niet zomaar door een verlenging van het project. Een project is, zoals u weet, het best tijdelijk van aard.

We hebben, zoals daarnet gesteld, al een voorstel in die zin uitgewerkt, tot twee keer toe zelfs, maar we kregen telkens, voor een gedeelte van het voorgestelde bedrag, een negatief advies van de Inspecteur van Financiën, wellicht mede door het projectmatige karakter van het Protocol van Moed. Een verlenging op projectbasis moet dus begrensd zijn in de tijd. We zijn daarom op zoek naar een oplossing die aansluiting vindt bij wat al bestaat op het terrein aan mogelijkheden om vragen voor overleg te registreren, vergaderingen te organiseren en voor de opvolging ervan te zorgen. Want daar situeren zich de noden om het Protocol van Moed toe te laten verder individuele cliëntsituaties te bespreken.

We zoeken die oplossing in overleg met onder meer de provincies die het CO3-aanbod ondersteunen, maar ook met oog voor de mogelijkheden die we zelf als overheid hebben of kunnen creëren, bijvoorbeeld in het kader van de integrale jeugdhulp. Een aantal betrokkenen bij het Protocol van Moed weten dat ondertussen. Hun dossier is immers in de zin die we hier beschrijven, op 13 januari jongstleden besproken op de laatste vergadering van het Vlaams Forum Kindermishandeling, waar we overigens ook bezig zijn met de actualisatie van het protocol Kindermishandeling.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik onthoud uit uw antwoord dat het logisch is dat een project niet eeuwig kan duren, dat de Inspectie van Financiën daar terecht zeer kritisch over is, en dat er een inbedding moet komen in een ruimer kader. Het probleem is dat die inbedding in een ruimer kader nooit op tijd is. Het project loopt dan af. Op het terrein zijn er veel mensen die er heel veel energie, enthousiasme en idealisme hebben ingestopt en die grenzen hebben verlegd. Dan worden ze plots geconfronteerd met het feit dat het gedaan is. Ze hebben dan weinig of geen perspectief.

Minister Jo Vandeurzen: Als u zegt dat het plots gedaan is, is dat helemaal niet waar.

Mevrouw Mieke Vogels: Ze hebben het project gecontinueerd uit eigen middelen.

Minister Jo Vandeurzen: Ze wisten zeer goed dat dat niet zou blijven duren.

Mevrouw Mieke Vogels: Natuurlijk, maar ze wisten anderzijds heel goed dat het project heel positief was geëvalueerd, en dat er absoluut nood is aan een samenwerking tussen Welzijn en Justitie.

Minister Jo Vandeurzen: Ja. In die zin zijn we al een hele tijd aan het wachten en langer dan voor het einde van dat project bezig met het overleg om na te gaan hoe we daar collectieve lessen uit kunnen trekken. We hebben al die projecten samengebracht.

Mevrouw Mieke Vogels: Als ik het goed heb, gaan er geen Vlaamse middelen naar de CO3-projecten. Dat komt alleen van de provincie.

Minister Jo Vandeurzen: Ik geloof het wel. Ook personeel van de integrale jeugdhulp.

Mevrouw Mieke Vogels: Hoe zit het met Link? Link is nieuw opgestart.

Minister Jo Vandeurzen: Daarvoor zijn er ook geen Vlaamse middelen.

Mevrouw Mieke Vogels: Dat moet toch mogelijk zijn op de een of andere manier. Vandaar dat er misschien een project is ingediend onder een andere naam, om de Inspectie van Financiën op een verkeerd been te zetten. Op het terrein is er heel veel idealisme. Laat ons iets dat goed werkt, alstublieft continueren.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Vogels, laat ons alstublieft zorgen dat we voor wat goed werkt en op basis van de goede wil van iedereen die eraan meewerkt en dat in andere regio's niet of anders werkt, een Vlaamse benadering kunnen krijgen. We wachten daar niet op, we zijn daar al een hele tijd mee bezig. We hebben ook onderzoek laten doen. We hebben het steunpunt laten onderzoeken hoe we moeten omgaan met het beroepsgeheim. Het rapport is afgeleverd. We stellen vast dat dat niet zal kunnen zonder de mensen van Justitie, en dan nog gedifferentieerd: onderzoeksrechters, parketmagistraten, jeugdrechters, zetelende magistraten. Je zult moeten komen tot een regeling – als je dat echt stabiel en duurzaam wilt doen – met veiligheid voor ieders professionele verantwoordelijkheid. Dan zullen er ook federale initiatieven nodig zijn. We zijn al een tijdje aan het uitzoeken hoe dat moet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■